

PESTERZSÉBETI NYITNIKÉK ÓVODA
1203 Budapest, Kossuth L. u. 3.
Tel: 06/1 284-5755
Email: nyitnikekovi20@gmail.com
OM: 034710

Ikt.szám:K/8/2023

PESTERZSÉBETI NYITNIKÉK ÓVODA

„FOGJUK A KEZED”

Pedagógiai Program

2023.

Tartalom

Törvényességi háttér a Pedagógiai program felülvizsgálatához.....	4
1. AZ ÓVODA ADATAI.....	5
1.1. A költségvetési szerv.....	6
1.2. A költségvetési szerv fenntartója, az alapító jog gyakorlója	6
1.3. A költségvetési szerv működési köre	6
1.4. A költségvetési szerv jogállása, jogköre, besorolása	6
1.5. A költségvetési szerv jogszabályban meghatározott közfeladata	6
1.6. A költségvetési szerv alaptevékenysége	-6
1.6.1. A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkciói	..7
1.6.2. A feladat ellátási helyenként felvehető maximális gyermek-tanuló létszám	7
1.6.3. A feladat ellátást szolgáló vagyon és vagyon feletti rendelkezési jog	7
2. BEVEZETÉS, HELYZETELEMZÉS	.8
2.1. Székhely intézmény Kossuth L. u. 3.	8
2.2. Békaporonty Tagóvoda	9
3. A PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ALAPJA.....	10
3.1. A program jellemzője.....	10
4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTEL RENDSZERE	10
4.1. Személyi feltételek.....	10
4.2. Tárgyi feltételek	12
4.3. Az óvodai élet megszervezése	12
4.3.1. Az óvodai nevelés megszervezésének az elvei	13
4.3.2. A csoportok szervezése	13
4.3.3. Az óvoda működését biztosító dokumentumok	14
4.3.4. Az óvoda kapcsolatai	16
5. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK	17
5.1. Sajátos nevelési igényű gyermek	17
5.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási, nehézséggel küzdő gyermek	19
6. HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK	20
6.1. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	20
6.2. A gyermekvédelmi felelős feladata.....	20
6.3. Az óvodapedagógus feladatai.....	21

7. PROGRAMUNK CÉL és FELADATRENDSZERE	22
7.1 Célunk	22
7.2. Intézményünk kiemelt feladata	22
8. GYERMEKKÉP	23
8.1. Óvodakép	23
8.2 Inkluzív pedagógiai	24
8.3. Differenciálás – hátránykompenzálás, tehetséggondozás, komplex személyiségfejlesztés	25
9. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI.....	26
9.1.Az egészséges életmód alakítása.....	27
9.2.Az érzelmi az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	31
9.3.Az értékorientált közösségi nevelés	33
9.4 Az anyanyelvi az értelmi fejlesztés és nevelés.....	35
9.5 Értelmi fejlesztés és nevelés.....	37
10. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI és AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	38
10.1. Játék.....	39
10.1.1. A játék feltételei.....	39
10.1.2. Játékfajták a játék tartalma alapján	40
10.1.3. A külső világ tevékeny megismerése.....	44
10.1.3.1. ZOO csoport.....	48
10.1.3.2. Matematikai tapasztalatok.....	49
10.1.4. Mozgás.....	51
10.1.5. Verselés, mesélés.....	54
10.1.6. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	56
10.1.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	58
11. Munka jellegű tevékenységek.....	61
11.1. A munkajellegű tevékenységek fajtái	61
11.1.1. Önkiszolgáló munka.....	61
11.1.2. Közösségért végzett munka.....	61
11.1.3 Alkalmoszerű feladatok.....	62
12. INTEGRÁLÁS.....	66
12.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	66
12.2 Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	69
13. GYERMEKVÉDELEM.....	72

13.1. Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai.....	72
13.2. A gyermekvédelmi felelősök feladatai.....	73
14. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	75
.14.1. Az óvoda és a család kapcsolata.....	76
14.2. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	76
14.3. Az óvoda és egyéb intézmények kapcsolata.....	77
15 A PROGRAM TERVEZETT KÖLTSÉGKIHATÁSAI.....	79
16 ÉRVÉNYESSEGI RENDELKEZÉSEK.....	80
LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	81

Törvényességi háttér a Pedagógiai program felülvizsgálatához

- ❖ A 2011. évi CXCV. törvény A nemzeti köznevelésről, valamint azok módosításai,
- ❖ 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ❖ 32/2012. (X.08.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek, óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- ❖ Egyezmény a gyermekek jogairól - UNICEF
- ❖ Az 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- ❖ 2003. évi CXXXV. törvény Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- ❖ 137/2018. (VII.25.) Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról,
- ❖ 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- ❖ Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- ❖ 229/2012 (VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- ❖ Pesterzsébet Oktatási koncepciója
- ❖ Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda hatályos Alapító Okirata
- ❖ A Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda Pedagógiai programja
- ❖ Pesterzsébet Esélyegyenlőségi Koncepciója

1. AZ ÓVODA ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda

Címe:1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 3.

Az óvoda fenntartója:

Budapest Főváros XX. kerület Pesterzsébet Önkormányzatának Képviselő- testülete

Budapest, 1203 Kossuth tér 1.

Tel.: 06/1 283-0640

Az intézmény vezetője, a felülvizsgált program benyújtója

Várhalmi Andrásné óvodavezető

Telefonszám: 06/1 284-57-55

E-mail cím: nyitnikekovi20@gmail.com

Honlap: nyitnikek-pesterzsebet.hu

Tagintézmények neve, címe, óvodavezető helyettesek, tagóvodavezető neve:

Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda

1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 3.

E-mail cím: nyitnikekovi20@gmail.com

Finé Tatarek Zsuzsanna általános óvodavezető helyettes

Borók Gabriella óvodavezető helyettes

Telefonszám: 06/1 284-57-55

Békaporonty Tagóvoda

1203 Budapest, Csepeli Átjáró 10/a

E-mail cím: gubacsovi@gmail.com

Fekete Erzsébet tagóvodavezető

Telefonszám: 06/1 283-06-31

Intézményalapítási adatok:

Kossuth Lajos utca 3.: 1977.

Békaporonty Tagóvoda:1956.

Az alapító okirat utolsó módosításának az ideje: 2022.

Az óvodai csoportok száma az Alapító Okirat szerint:

Kossuth Lajos utca 3.: 7 csoport

Békaporonty Tagóvoda: 4 csoport

1.1. A költségvetési szerv:

Neve: Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda

Székhelye: 1203 Budapest, Kossuth Lajos utca 3.

Békaporonty Tagóvoda - 1203 Budapest, Csepeli átjáró 10/a

Típusa: óvoda

OM azonosító: 034710

1.2. A költségvetési szerv fenntartója, az alapítói jog gyakorlója, irányító és felügyeleti szerve:

Megnevezése: Budapest Főváros XX. Kerület Pesterzsébet Önkormányzata

Székhelye: 1201 Budapest, Kossuth tér 1.

1.3. A költségvetési szerv működési köre:

Budapest XX. kerület

1.4. A költségvetési szerv jogállása, jogköre, besorolása:

a) jogi személyisége: önálló jogi személy,

b) gazdálkodási jogköre: önállóan működő költségvetési szerv, előirányzata felett teljes jogkörrel rendelkezik, pénzügyi-gazdasági feladatait a XX. kerületi GAMESZ, mint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv látja el.

c) bér-gazdálkodási jogköre: önálló bér- és létszám-gazdálkodó.

1.5. A költségvetési szerv jogszabályban (2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről) meghatározott közfeladata: óvodai nevelés, ellátás

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik. Az óvoda a gyermek hároméves korától ellátja – a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint – a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatokat is.

1.6. Alaptevékenysége:

Szakágazat megjelölése: 091110 Óvodai nevelés

Az óvodai nevelés a gyermek hároméves korától kezdődik, óvodai férőhely függvényében a február végéig született és harmadik életévét betöltő gyermek vehető fel.

A gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik a nevelés oktatás és a tankötelezettség megkezdéséig tart. Az óvodai nevelés tartalmazza a gyermek iskolába járásához szüksége fejlettségi szintje elérését célzó sokoldalú fejlesztését, személyisége kibontakozásának elő segítését, az életkori és egyéni sajátosságaik, eltérő fejlődési ütemük

figyelembevételével. Feladatait az Az Nkt. és végrehajtási rendeletei, egyéb vonatkozó jogszabályok a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján készített pedagógiai programja alapján látja el. Az óvoda a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését az alábbi fogyatékosági típusok szerint látja el:

Pesterzsébeti Nyitnikék Óvoda 1203 Bp. Kossuth L.u.3.	Pesterzsébet Nyitnikék Óvoda Békaporonty tagóvoda 1203 Bp. Csepeli átjáró 10/a
hallásérült (nagyothalló)	hallásérült (nagyothalló)
középsúlyosan értelmi fogyatékos	enyhén értelmi fogyatékos
beszéd fogyatékos	beszéd fogyatékos
enyhén értelmi fogyatékos	halmozottan fogyatékos
autizmus spektrumzavarral küzdő	autizmus spektrumzavarral küzdő

1.6.1. Költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése

	Kormányzati funkciószám	Kormányzati funkció megnevezése
1.	091110	Óvodai nevelés ellátás szakmai feladatai
2.	091120	Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
3.	091140	Óvodai nevelés ellátás működtetési feladatai
4.	091130	Nemzetiségi óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
5.	096015	Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
6.	096025	Munkahelyi étkezés köznevelési intézményben

1.6.2. A feladat ellátási helyenként felvehető maximális gyermek-, tanulólétszám a köznevelési intézmény

Kossuth Lajos utca 3. Székhely	167 fő 7 csoport
Békaporonty tagóvoda	83 fő 4 csoport

1.6.3. A feladat ellátást szolgáló vagyon és vagyon feletti rendelkezési jog

a) A feladatok ellátásához az óvoda rendelkezésére áll : -

- ❖ a 170204/57 helyrajzi számú Kossuth Lajos utca 3 sz. alatti, a bölcsődével közösen használt 7692 m² telekméretű ingatlan, a rajta álló beépített alapterületű épületrész 799 m² hasznos alapterülettel, -

- ❖ a 170013/4 helyrajzi számú, Csepeli átjáró 10/a.sz. alatti, Csepeli átjáró-Közműhelytelep u.-Vizisport u.-Téglagyár tér által határolt 9194 m² telken álló 424 m² beépített hasznos alapterületű épületrész, - továbbá a leltár szerint nyilvántartott immateriális javak és tárgyi eszközök. Az intézmény a rendelkezésére álló vagyontárgyakat feladatainak ellátásához szabadon használhatja. Bérbeadás tekintetében a b) pontban foglaltak szerint járhat el.
- b) Budapest Főváros XX. kerület Pesterzsébet Önkormányzatának hatályos vagyonrendelete szabályozza a korlátozottan forgalomképes vagyontárgyak bérbeadását.
- c) Az intézmény (a feleslegessé vált, valamint a selejtezett vagyontárgyak hasznosításának kivételével) a rendelkezésére álló korlátozottan forgalomképes vagyont nem jogosult elidegeníteni, illetőleg biztosítékként felhasználni.

2. BEVEZETÉS, HELYZETELEMZÉS

Óvodáink önkormányzati fenntartású, peremkerületben, lakótelepi környezetben helyezkednek el. Területileg összefüggő egységet képeznek.

2.1. Székhely intézmény: 1203 Budapest, Kossuth L. u.3.

Óvodánk az 1977-ben épült. Pesterzsébet központjában, lakótelep közepén helyezkedik el. Ennek megfelelően a gyermekek többsége emeletes házakban, kert nélküli lakásokban élnek. Intézményünk hét csoporttal működik. Csoportszobáink jól felszerelték a gyermeki igényeket

maximálisan kielégítik. Óvodásaink lakókörnyezetéből adódóan kiemelt feladatunknak tekintjük a környezet megismerésére nevelést. Valljuk, hogy aki szereti a természetet, az védeni is fogja, ezért „zöld szemmel” neveljük gyermekeinket. Környezetvédő, természetbarát tevékenységünk alapján 2015-ben, 2018-ban és 2021-ben is elnyertük a „Zöld Óvoda” címet. Nevelésünkben megjelenik a néphagyományok megismerése, őrzése, ápolása. Inkluzív szemléletmódunk képessé teszi nevelőközösségünket a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésre.

Óvodapedagógusaink nyitottak az új ismeret iránt. Folyamatosan megújuló pedagógiai szaktudással személyre szólóan közvetítjük értékeinket, ismereteinket. 2013-ban egy EU-s

pályázat eredményeként nemcsak csoportszobával, hanem egy korszerűen felszerelt minden igényt kielégítő tornateremmel, orvosi szobával és elkülönítővel is bővült az óvoda.

A sószoba jótékony élettani hatását minden gyermek élvezi. A két csoportban folyó eredményes magyar-angol nyelvű nevelés-oktatás a szülők körében nagyon népszerű. Az óvoda udvarának felújítása, karbantartása mind a fenntartó, mind az itt dolgozók részéről kiemelt feladat. Az adottságoknak megfelelő tervezéssel, alakítással csoportszervezéssel megteremtjük azokat a feltételeket, amelyben a gyermekek mozgásigénye jól kielégíthető. A tárgyi fejlesztések a lehetőségek és a tervek szerint, a fenntartó jóváhagyásával, tervezetten az igényekhez igazodva történnek.

2.2. Békaporonty Tagóvoda: 1203 Budapest, Csepeli átjáró 10/a

A Csepeli átjáró tagóvoda az 50-es években épült, a Duna-part és a Gubacsi-híd közelében, kertvárosi övezetben. Egy társasház földszinti lakásaiból kialakított 4 csoportos óvoda, vegyes életkorú csoportszervezéssel. Tornateremmel nem rendelkezünk. Az udvar forgalomtól elzárt, jól felszerelt. A csoportszobákat úgy alakítjuk, formáljuk, hogy izléseesen

minden igényt kielégítsenek. Az intézmény rendelkezik sószobával. Az udvar közvetlen kapcsolatban van egy játszótérrel is így a gyermekek számára a mozgásos játéktevékenységek sokrétűek. A dunapart közelsége nagyon jó lehetőséget biztosít arra, hogy a pedagógiai program kiemelt területének a környezetmegismerésre nevelésnek teret adjon Célunk a természettel, a környezettel való harmonikus együttélésre nevelés, a természetszerető személyiség alakítása. 2022 szeptemberétől ebben a tagóvodánkban is az szülői igényekhez igazodva elindult a gyermekek magyar-angol nyelvű nevelése-oktatása.

A tárgyi fejlesztések ebben a tagóvodában is a lehetőségek és a tervek szerint, a fenntartó jóváhagyásával, tervezetten az igényekhez igazodva történnek.

3. A PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ALAPJAI

3.1. A program jellemzője az Országos Alapprogram irányvonalát követve:

- ❖ gyermekközpontúság, gyermeki jogok védelme
- ❖ komplex személyiségfejlesztés, egyéni bánásmód minden gyermek részére
- ❖ inkluzív szemléletmód (integráció, differenciálás, esélyteremtés)
- ❖ multikulturális nevelés
- ❖ a különböző tevékenységek összekapcsolása, komplex érvényesítése (játék, gondozás, munka jellegű tevékenységek, játékba integrált cselekvéses tanulás)
- ❖ a rugalmas időkeretek, folyamatosság előtérbe helyezése
- ❖ az óvoda-iskolaátmenet támogatása
- ❖ a külső partnerekkel való együttműködés
- ❖ a környezet megismerésére és védelmére, megóvására nevelés, programunk megfeleltetése a Zöld Óvoda kritériumrendszerének
- ❖ a gyermekek fejlődésének nyomon követése az intézmény által kidolgozott és elfogadott mérési eszközzel.
- ❖ új, innovatív módszerek alkalmazásának lehetősége (projekt, kooperatív tanulási elemek, drámapedagógia, szenzitív környezetpedagógia, terepi tapasztaltatás, élménypedagógia)

A környezet megismerésére és védelmére nevelés magában hordja az integrálást és a prevenciót. Érzelmekre orientáltan, az érzéki megtapasztalás révén segíti a gyermekek sokoldalú személyiségének kialakulását, testi, értelmi, szociális érettségük kialakítását. Ideális módon biztosítja a harmonikus együttélés során az életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, szokás- és értékrendszer kialakítását. Lehetőséget ad a tapasztalatok művészeti tevékenységekben (mese-vers, dramatikus játék, bábozás, ének-zene, énekes játék néptánc; rajzolás, mintázás, barkácsolás változatos vizuális tevékenységek) komplex és projekt rendszerű feldolgozására, a hagyományörzésre. Szoros kapcsolatban áll a drámapedagógiával.

4. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTEL RENDSZERE

4.1. Személyi feltételek

A Nyitnikék óvodában 44 fő közalkalmazott dolgozik.

Felsőfokú végzettségű óvónő	21 fő
Középfokú végzettségű óvodapedagógus	2 fő
Pszichológus	1 fő

Nevelő-oktató munkát segítő dajka	11 fő
Pedagógia asszisztens	3 fő
Egyéb	5 fő

Pedagógiai munkánkat úgy végezzük, hogy az óvodai nevelés országos alapprogramjában megfogalmazott elvárásoknak, a pedagógiai és minőségirányítási programban meghatározott céloknak és feladatoknak megfeleljünk. Ehhez elengedhetetlen, hogy az intézmény nevelőtestülete ismerje a pedagógiai program elvárásrendszerét és azonosulni tudjon vele. Nevelőmunkánk középpontjában a gyermek áll és az óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztensek, dajkák mintát jelentenek a gyermekek számára. Programunk cél és feladatrendszerét az eddig elért eredmények figyelembe vételével, az értékek megtartásával, megőrzésével a realitás mentén valósítjuk meg, amely támogatja a szervezet szakmai színvonalának további erősítését. Az óvodai nevelésünk alapja, hogy a gyermekek igényeit, szükségleteit szem előtt tartva szeretetteljes, biztonságos légkör teremtsünk a számukra, melyben jól érzik magukat és egyéni fejlettségükhöz mértén fejlődhetnek és ez által alakul érdeklődő, befogadó személyiségük. Az óvoda nevelési programja megkívánja, hogy a kollégák a szakmai tevékenységüket elkötelezettséggel, hittel és alázattal a családdal szorosan együttműködve végezzék, valamint, hogy jó szakmai felkészültségű, a környezeti nevelés iránt elkötelezett pedagógusok legyenek. Az óvoda profilját az elmúlt évek során közösen alakítottuk ki, és az egyéni fejlődési lehetőségek biztosításával a pedagógiai programunkhoz és az érdeklődési körhöz igazítva tervezzük a továbbképzéseket. Távlati céljaink között szerepel a gyógy és fejlesztőpedagógia, személyiségfejlesztő tréning, és a környezeti neveléssel kapcsolatos korszerű ismeretek további bővítése. A munkaközösség vezetője segíti a pedagógusok szakmai munkáját, segít a közös gondolkodás, közös célok meghatározásában. Arra törekszünk, hogy az érkező kolléga rendelkezzen környezeti nevelési irányultsággal, elkötelezett legyen ezen a területen. Az óvodapedagógusok a csoportokban heti váltásban dolgoznak, közös elképzelés, közös cél érdekében. A pedagógiai asszisztensek, a pszichológus, dajkák segítőtársak, partnerek az óvodai nevelésben. A minőségi munka érdekében figyelemmel kísérjük a munkaidő és a feladatok összhangját, valamint az egyenlő feladatelosztást. Az intézmény működését segíti az óvodatitkár, gazdasági ügyintézők, karbantartó - kertész. A tudatos felelősségvállalás. a folyamatok állandó javítása, az újító kezdeményezések támogatása, segítik a gyermek és tevékenységközpontú hatékony intézményi struktúra alakítását. Ehhez szükséges az intézmény munkatársainak belső igény formálása, alakítása, motiválása.

4.2. Tárgyi feltételek

Lehetőségeinkhez mérten óvodáink épületeit, udvarait oly módon alakítottuk ki, hogy a környezeti és esztétikai nevelés mellett szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, biztosítsa egészségük megőrzését, tegye lehetővé mozgás illetve játékigényük kielégítését. A gyerekek által használt tárgyi eszközök számukra hozzáférhetően, biztonságosan vannak elhelyezve. A játékeszközöket úgy választjuk meg, hogy a gyermekek fejlődési üteméhez, tevékenységeihez igazodjanak. Óvodáinkban 11 csoportszoba van, melyben a törvényi előírásoknak megfelelően 17-25 gyermek tartózkodhat. Kialakításuk, berendezésük esztétikus, derűt és nyugalmat áraszt. A szabad játéktevékenységhez, ezen belüli kompetenciák fejlesztéséhez szükséges eszköztárat folyamatosan bővítjük. Az eszközök beszerzését kötelező eszköznorma alapján folyamatosan kívánjuk beszerezni fenntartói, alapítványi támogatással illetve pályázatok elnyerésével. Az óvoda tárgyi felszereltsége és tevékenységei rendszere a környezettudatos, a környezet fenntarthatóságára törekvő magatartás mintája.

4.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges óvodai fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a megfelelő kereteket. Az adott korosztálynak és fejlettségi szintnek megfelelő komplex tevékenységek, csoportos, mikro csoportos és egyéni kezdeményezések, foglalkozások keretében valósulnak meg. A napirend és a hetirend is igazodik a gyermekek egyéni szükségleteihez az intézmény szokás és normarendjéhez. A **hetirend** rendszeresen visszatérő tevékenységekből épül fel, biztosítva a gyermekek számára az állandóságot és a változatosságot. Összeállításánál figyelembe vesszük, hogy minden csoport számára biztosított legyen a megfelelő hely, idő, eszköz és nyugalom a különböző tevékenységformák gyakorlásához. Természetesen mindig szem előtt tartjuk a gyermekek igényeit, a spontán adódó helyzeteket, így a hetirend bármikor a gyermekek érdeklődéséhez alakítható. A **napirend** rugalmas és stabil keretet ad a gyermekek kiegyensúlyozott életritmusának. A stabil pontokat, a rendszerességet, az azonos időpontban visszatérő tevékenységek jelentik (pl. ebéd, pihenés), a rugalmasság az egyéni biológiai szükségletekhez, valamint az időjárás viszonyokhoz való alkalmazkodásra vonatkozik.

A napirend tervezésénél időkereteket határozzunk meg, így lehetővé válik, hogy egymás mellett párhuzamosan folyjanak tevékenységek (pl. tízórai és uzsonna mellett játék, rajz, a gyermekek megfigyelése, az egyéni képességek differenciált fejlesztése). A folyamatos napirend lehetővé teszi a játékidő teljes kihasználását, biztosítja az egyéni tempóhoz,

teljesítőképeséghez szükséges időt. Fontos a napirend kialakításánál a biztonságérzet, az állandóság megteremtése. Ennek érdekében a következőket kell meghatározni:

- ❖ a folyamatos étkezések időkeretét
- ❖ a közös öltöző és mosdóhasználat megosztását a csoportok között
- ❖ a pihenés kezdetét, a folyamatos felkelés időkeretét.

A gyermekek nevelés-oktatása játékosan, játékba integráltan valósul meg. Az óvodai élet szervezésében a gondozási feladatok ellátására is kiemelt figyelmet fordítunk. Az óvodapedagógus, pedagógiai asszisztens, dajka a gondozás folyamatában is neveli, segíti, támogatja a gyermekeket.

A házirend tartalmazza a szülők (mint az óvodás gyermek képviselőjének) jogait és kötelességeit az óvodai életrenddel-munkarenddel kapcsolatban. Az óvodai élet a családi neveléssel összhangban oldja meg feladatait. Az óvoda a szülői igényekhez igazodva maximum 12 órát tart nyitva. A teljes nyitva tartás alatt óvodapedagógus, illetve pedagógiai asszisztens, dajka foglalkozik a gyerekekkel, egymással együttműködve

A dolgozók **munkarendjét** az óvodavezető helyettes és a tagóvoda vezető készíti el. A munkarend kialakításánál fontos szempont, hogy a nap folyamán megfelelő létszámú dolgozó lássa el a gyermekek körüli szervezési, nevelési feladatokat.

4.3.1. Az óvodai nevelés megszervezésének elvei

- ❖ a szabad játék biztosítása
- ❖ a gyerekek életkori sajátosságainak, egyéni igényeinek, szükségleteinek figyelembevétele
- ❖ folyamatosság, rugalmasság
- ❖ rendszeresség, állandóság
- ❖ speciális fejlesztések biztosítása

4.3.2. Csoportok szervezése

A csoportok az óvodába járó gyermekek összetétele szerint alakulnak, szükség szerint osztott és osztatlan csoportszervezéssel. Az óvónők felmenő rendszerben vezetik a csoportokat, a szülővel való közös döntés alapján lehetőség van csoportváltásra is. A csoportok kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek életkorát, a gyermekközösség szociális háttérét, a szülők igényeit, az óvodapedagógusok véleményét, az életkori arányokat vegyes csoport esetén. Arányosan, a törvényi előírásoknak megfelelően helyezük el az SNI - s, HHH -s, és HH -s, a nemzetiségi és a migráns gyermekeket.

Ajánlott napirend

Egyéni differenciált fejlesztés	6.00-tól			
	Szabad játék	7.00-ig		Közös gyülekezés összevont csoportokban
	Gondozás, munka jellegű tevékenységek, kötetlen és szervezett tanulás	9.00-ig	Folyamatos reggeli	Speciális fejlesztések (logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus)
	10.30-ig		Egyéni és csoportos fejlesztés, mindennapos mozgás	Szülői kérésre biztosított szolgáltatások (korcsolya, vízhez szoktatás)
	18.00-ig		Levegőztetés, játék az udvaron, séta, kirándulás	
	12.00-től			
	Gondozás	13.00-ig		Ebéd - étkezés
	Munka jellegű tevékenységek	14.30-ig		Pihenés
		15.30-ig		Folyamatos uzsonna
	14.30-tól			
	Szabad játék		Egyéni és csoportos fejlesztés	Szülői igények alapján biztosított térítéses és térítésmentes szolgáltatások
	Gondozás, munka jellegű tevékenységek	17.00-től		
	18.00-ig			Összevont csoportok működtetése

4.3.3. Az óvoda működését az alapvető általános és szakmai dokumentumok biztosítják.

Alapvető működést szabályozó dokumentumaink

- ❖ Alapító okirat
- ❖ Szervezeti és Működési szabályzat
- ❖ Házi rend

Alapvető szakmai dokumentumaink

- ❖ -Pedagógiai Program
- ❖ továbbképzési program (tartalmazza a beiskolázási tervet)
- ❖ intézményi éves munkaterv és beszámoló
- ❖ intézményi Minőségirányítási Program
- ❖ -gyermek fejlődését nyomonkövető dokumentációk
- ❖ csoportnapló

Pedagógiai program dokumentációja

Csoportnapló

- ❖ szokás és normarend
- ❖ éves tervek (jeles napok, kirándulások, séták képesség fejlesztő gyűjtemény), értékelése
- ❖ nevelési tervek és értékelések félévente, eredmény függvényében felülvizsgálva feladattervezés
- ❖ tanulást elősegítő tartalmak heti tervezése (tematikus terv), reflexió
- ❖ Vázlat készítése (gyakornok számára kötelező)

Gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése (értékelés, mérés):

- ❖ anamnézis lap
- ❖ beszoktatási lap bemeneti szint mérő lap
- ❖ egyézségi állapot nyomon követése
- ❖ egyéni képességfejlődés mutatói és fejlesztési tervek
- ❖ fejlettségi jellemzők óvodáskor végére
- ❖ szülői tájékoztató beszélgetések

Mérések korcsoportonként: kiscsoportban május, középső-és nagycsoportban októberben és májusban

- ❖ környezeti nevelés mérése az intézmény által kidolgozott mérőeszközökkel (kiscsoportban november végén, nagycsoportban májusban)
- ❖ egészséges életmódra nevelés mérése az intézmény által kidolgozott mérőeszközökkel (egészségfejlesztési program alapján, félévente)

Nevelési céljaink megvalósítása során, a gyermekek fejlődését folyamatosan mérjük, értékeljük. Tapasztalatainkat a személyiséglapon, illetve a csoportnaplóban rögzítjük.

A mérés, értékelés tényein, eredményein túlmenően az ezekből adódó nevelési, fejlesztési területeket, feladatokat is kijelöljük, majd rögzítjük a feladatok megvalósulását is.

A gyermekek egyéni fejlődéséről személyi anyagukba félévente írásos feljegyzés készül.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

4.3.4. Az óvoda kapcsolatai

Az elért eredmények, valamint a külső és belső partnerekkel kialakított együttműködési folyamatok, továbbá a marketing és a PR tevékenységek magas színvonalú fenntartása kiemelt feladat. Az intézményt a külső kapcsolatokban elsősorban az óvodavezető képviseli. Képviselési joga a vezető megbízásából a tagóvoda vezetőnek van, vagy írásos megbízás alapján az óvodavezető által kijelölt óvodapedagógusnak.

A külső partnerek köre ismert az intézmény munkavállalói számára. Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodai élet előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

Az óvodavezető folyamatosan informálja az intézmény partnereit a megjelenő változásokról, lehetőséget biztosít számukra az információ megszerzésére. Az óvodavezetője az partnerek tájékoztatására, az információ átadásra többféle kommunikációs rendszert működtet tájékoztatási kötelezettségének megvalósítása, és az óvodáról való pozitív kép kialakítása érdekében.

Külső kapcsolatok

Az óvodai nevelés a családi nevelés értékeire épül és szorosan együttműködve azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését.

Család

A család és az óvoda alapvető együttműködésének az alapelvei:

- ❖ a családi és az óvodai nevelés együtt szolgálja a gyermekek személyiségfejlődését és a képességeik szerinti fejlesztést
- ❖ a család és az óvoda szokásainak, normáinak, sajátosságainak a kölcsönös ismerete
- ❖ egymás tiszteletén, elfogadásán alapuló tevékeny együttműködés a családhoz illesztett segítségnyújtás
- ❖ a folyamatos, jól kialakított keretek közötti nyílt információ áramlás
- ❖ a kapcsolattartás kereteinek a meghatározása, működtetése

Az óvodavezető feladatai:

- ❖ az óvoda működésének, az óvodában folyó munkának a megismertetése
- ❖ rendszeres kapcsolattartás a családokkal
- ❖ a szülői jogok, kötelességek, megismerésének a biztosítása, a szülők érdekegyeztető és érdekvényesítő fórumainak a megszervezése

A szülők és az óvodapedagógusok között a nevelési feladatok összehangolásának

- ❖ beiratkozás
- ❖ környezettanulmány
- ❖ családlátogatás

- ❖ fogadó óra
- ❖ szülői értekezlet
- ❖ napi kapcsolattartás
- ❖ nyílt nap
- ❖ játszódélután
- ❖ faliújságra kifüggesztett információk keresztül
- ❖ a szülők képviselőinek részvétele a nevelői értekezleten
- ❖ szülők részvétele óvodai rendezvényeken
- ❖ családok segítése a gyermekvédelmi intézkedéseken keresztül

Az intézmény a feladatok elvégzése érdekében és a gyermekek egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása, valamint a beiskolázás és egyéb ügyekben rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel, szervezetekkel.

Az óvoda kulcsfontosságú partnerei:

Fenntartó, GAMESZ, Területi bölcsődék, iskolák, óvodák Pedagógiai Szakszolgálat, EGYMI, HSZI gyermekintézményei, akikkel az óvoda közvetlen kapcsolatot ápol,

Nem közvetlen partnerek:

- ❖ szakmai szolgáltatás (POK),
- ❖ közművelődési intézmények – CSILI, Múzeumok, Könyvtár,
- ❖ régiós partnerek tekintetében – együttműködés szerint
- ❖ KOKOSZ

Belső kapcsolatok

A nevelőtestület együttműködése

Az óvoda vezetője rendszeresen látogatja a tagóvodákat. A fenntartó a vezetői értekezletekre minden alkalommal meghívja az óvoda helyetteseit és tagóvoda vezetőit. Közös vezetői értekezletek mind a két tagóvoda vezető számára minden hónapban egy alkalommal. Állandó meghívottak Önértékelési csoportvezető, Munkaközösség vezető, Közalkalmazotti Tanács vezetője. Közös nevelői értekezletek, felnőtt kirándulások szervezése és lebonyolítása. Közös helyi munkaközösségi részvétel a programokon. Közös pályázatok kidolgozása. Egymás rendezvényeinek látogatása. Csoportokban történő hospitálások megadott szempontok szerint.

5. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

Cél: Az adott gyermekhez igazodó, tudatos, tervszerű, célirányos pedagógiai tevékenység, személyes bánásmód, egyenlő hozzáférés, esélyegyenlőség biztosítása.

Feladat: Differenciált, személyre szabott bánásmód érvényesítése a részképesség probléma, akadályozottság sérülés specifikumnak megfelelően.

5.1. Sajátos nevelési igényű gyermek:

„ Az a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral(súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

Az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével minden esetben egyéni döntést, egyéni fejlesztést igényel. Habilitációs, rehabilitációs egyéni fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői és a rehabilitációs bizottság szakvéleménye, mely a gyermekek tárgyi-személyi feltételrendszerét is meghatározza.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az óvodai nevelőmunkánk során nagyon fontos, hogy tisztában legyünk a gyermekek terhelhetőségével, melyet a gyermekek társuló fogyatékosága, egészségügyi állapota, személyiségjegyei is befolyásolnak. A gyermekek iránti elvárásrendszer tekintetében figyelembe kell vennünk a fogyatékoság jellegét, súlyosságának a mértékét. Fontos, hogy olyan környezet alakítsunk ki, melyben biztosítjuk a gyermekek számára az elfogadó, befogadó környezetet melyben segíteni tudjuk harmonikus személyiségfejlődésüket. Célunk, hogy a pedagógiai programunkban foglaltak összhangban legyenek a sajátos nevelési igény elvárásrendszerével.

Ennek biztosítását szolgálja, hogy a gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő elfogadó, toleráns, szerető, empátikus és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógusok

- ❖ az óvodai nevelés során figyelembe vegyék a szakértői véleményben szereplő javaslatokat
- ❖ az SNI- s gyermekek részére meghatározott időközönként fejlesztési tervet és az arra való reflexiót elkészítsék.
- ❖ - szem előtt tartásuk az általános pedagógiai célokat és ahhoz igazítsák a gyermekek egyéni szükségleteit

- ❖ - amennyiben egy-egy olyan nevelési helyzetbe kerülnek, melyhez szükségük van segítségre keressék az alternatívákat
- ❖ alkalmazkodnak az eltérő képességekhez, viselkedéshez,
- ❖ együttműködnek a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, iránymutatásait, javaslatait beépíti a nevelési folyamatba.

Az óvodavezető feladata sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében:

A gyermekek fogyatékoságának a típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus, terapeutával történő együttműködés során:

- ❖ tárgyi feltételek, megteremtése, biztosítása
- ❖ folyamatos együttműködés a szakemberekkel
- ❖ családokkal való kapcsolattartás
- ❖ az óvodapedagógusok elméleti és gyakorlati felkészülésének a biztosítása

5.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján

- ❖ az életkorához képest jelentősen alulteljesít
- ❖ társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartási hiányossággal küzd
- ❖ közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat
- ❖ nem minősül sajátos nevelési igényűnek

Cél: A gyermekek személyiségfejlődési szintjének megfelelő tudatos, egyéni fejlesztése.

Feladat: Az óvodapedagógus feladata, hogy a csoportjában figyelemmel kísérje az adott korosztály szerinti képességekben való lemaradó gyermekeket. Tervszerűen és tudatosan fejlessze, felzárkóztassa a gyermekeket csoportos, mikrocsoportos, illetve egyéni fejlesztési keretek között úgy, hogy együttműködik a fejlesztő pedagógussal, logopédussal.

6. AGYERMEKEK VÉDELMÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY SZERINT HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEKEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

6.1.A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések, szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.

Cél: Megfelelő mennyiségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.

Feladat: A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének a biztosítása, felzárkóztatás. A gyermekek képességeinek a kibontakoztatása a hátrányok csökkentése.

Szervezési feladatok:

- ❖ a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának a támogatása a védőnői hálózattal együttműködve
- ❖ az integrációt elősegítő csoportalakítás (arányos elosztás a csoportokban, törvényi előírás betartása)
- ❖ az igazolatlan hiányzások minimalizálása (naprakész nyilvántartás, nyomon követés, családlátogatás)

Pedagógiai munkánk kiemelt területei:

- ❖ az óvodába lépéskor részletes anamnézis készítése(családlátogatás)
- ❖ érzelmi, erkölcsi közösségi nevelés, beilleszkedés segítése(bizalom, elfogadás)
- ❖ értelmi nevelés segítése, támogatása egyéni fejlesztés
- ❖ kommunikáció támogatása (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszédhallás, nonverbális kommunikáció)

6.2. A gyermekvédelmi felelős feladata

- ❖ A gyermekvédelmi feladatok koordinálása a gyermekvédelmi törvényben meghatározottak alapján.
- ❖ Gyermekvédelmi munkaterv , beszámoló készítése, megjelölve a konkrét tevékenységeket a felelőssel együtt.
- ❖ Az óvodapedagógusok tájékoztatása a gyermekvédelmi feladatokról, a törvényi előírásokról és módosításokról
- ❖ Koordinációs tevékenységével segíti az óvoda pedagógusainak gyermekvédelmi munkáját.

- ❖ Rendszeres kapcsolatot tart a kerületi gyermekjóléti szolgálattal, szakszolgálatokkal, gyámhivatallal, egészségügyi intézményekkel.
- ❖ Veszélyeztetettség esetén kezdeményezi a Gyermekjóléti Szolgálat, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más intézményekkel, hatóságokkal való kapcsolat felvételét.
- ❖ A központi faliújságon a szülőket folyamatos tájékoztatja a segítő intézmények elérhetőségéről, az őket érintő témákról.
- ❖ A fogadó órák alkalmával igény szerint a szülők rendelkezésére áll.
- ❖ Ismerteti a szülőkkel azokat a támogatási lehetőségeket (önkormányzati, ill. civil kezdeményezéseket) amelyek segítik a rászoruló családokat a gyermekek eltartásában és nevelésében
- ❖ Kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű és megoldást váró gyermekek szüleivel.
- ❖ Abban a szociális rétegben is hozzájárul a nevelődési esélyek javításához, amelyben a gyermek fejlődését a családi, a személyi és egyéb körülmények gátolják.
- ❖ Nyilvántartja a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, feljegyzi az intézkedéseket, eredményeket.
- ❖ Ellenőrzi a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők dokumentációját, a nyilvántartásba vétel, ill. megszüntetés okait.
- ❖ A tanköteles korú gyermekek hiányzását figyelemmel kíséri.
- ❖ Az óvónők által vezetett feljegyzéseket ellenőrzi, naprakész információkkal szükség esetén kiegészíti.
- ❖ A munkájába beépíti a kerületi esélyegyenlőségi program elemeit, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai, migrációs kisebbségekre.
- ❖ Figyelemmel kíséri a csoportokban lévő különbözőséggel élő gyermekek megoszlását a csoportlétszám függvényében.
- ❖ Folyamatos kapcsolatot tart a családgondozóval és a védőnővel, szükség szerint igénybe veszi, kéri a segítséget.
- ❖ Részt vesz esetmegbeszéléseken, kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi munka intézményszintű ellenőrzésében, értékelésében.
- ❖ betartja az intézmény GDPR szabályzatában foglaltakat

6.3. Az óvodapedagógus feladatai

- ❖ - a gyermekek védelme, érdekeiknek az érvényesítése
- ❖ - prevenció, feltáró tevékenység
- ❖ a gyermeki személyiség tiszteletben tartása
- ❖ a család világnézetének tiszteletben tartása

- ❖ vallási és világnézeti kérdésekről nem foglal állást a nevelőmunkája során
- ❖ gyermekekkel, családokkal kapcsolatos adatvédelem.

7. PROGRAMUNK CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE

Pedagógiai programunk felfogás- és szemléletmódja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja irányvonalát követi. Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyerek számára az egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőség meglétét. Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben. Törekszünk arra, hogy az óvodában eltöltött idő maximálisan szolgálja a gyermek egyéni személyiség fejlődését. Felébresztjük a gyermekekben a tudás iránti vágyat, biztosítjuk az önkifejezést, megtanítjuk az értékek megbecsülésére. A gyermekhez, mint egyedi az életkori sajátosságok és egyéni szükségletek, különbségek ismeretében közelítünk. Megmutatjuk nekik a szeretet a szép a jó felé vezető utat, segítve a családi nevelést. Az óvoda óvó-védő, szociális, nevelő és személyiségformáló alap funkcióján belül, olyan értékeket kívánunk eljuttatni a gyermekhez, mint a társadalmi és természeti környezet szeretete, óvása, megbecsülése, a hagyományok értéke. Az óvoda felnőtt közössége munkahelyi életmódjával és munkájával pozitív mintát nyújt a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, a fenntarthatóságra az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre.

7.1. Célunk:

Az inkluzív pedagógiai szemlélet érvényre juttatása során a boldog gyermekkor biztosításával alakuljon a gyermek önálló, érdeklődő, érzelmeket kifejező és befogadó, cselekvő személyisége.

7.2. Intézményünk kiemelt feladatának tekinti:

- ❖ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítását, a környezettudatos magatartás megalapozását, a fenntarthatóságra való törekvést.
- ❖ az egészséges életmódra nevelést, az egészséges életvitel igényének alakítását, formálását
- ❖ az integrált nevelést, az inkluzív pedagógiai szemlélet kialakításának támogatását
- ❖ a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése mellett, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, nemzeti, nemzetiségi kisebbséghez tartozó, esetlegesen migráns

gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítését integrált nevelési rendszerben

- ❖ a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyisége teljes kibontakozásának támogatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítését.
- ❖ nevelő-fejlesztő munkánk során a hagyományok megőrzését, fogékonyságot az új értékekre, társadalmi elvárásokra.
- ❖ nyugodt, szeretetteljes, családi légkör megteremtését a gyerekek számára a családokkal együttes partnerközpontú működési szemléletet követve

8. GYERMEKKÉP

Intézményünk a 3-7 éves gyermek nevelését, személyiségfejlesztését vállalja. Nevelési felfogásunk szerint olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akik érzelmileg gazdagok, boldogok, saját egészségüket értéknek tekintők, környezetükhöz kötődők, abban jól tájékozódók, szépre fogékonyak, önállóak, megfelelő önismerettel és önértékelő képességgel rendelkezők, nyitottak, érdeklődők, együttműködők, mások iránt toleránsak elfogadók, kreatívak, képesek az értelmes fegyelem egyensúlyának normái között élni. Mindezek segítik a gyermek kompetenciáinak, képességeinek fejlődését.

Nevelőtestületünk hisz abban, hogy munkánknak meghatározó szerepe van a gyermek személyiség fejlődésében. A megfelelő kommunikációval, pozitív személyiségjegyek megerősítésével a gyermek képesek lesznek a csoportban való együttműködésre a kooperatív egymástól való tanulásra. A fejlesztést az alapprogramhoz kapcsolódó környezeti nevelés programjával integrált formában kívánjuk megvalósítani. Több éve folyó munka ez, mely a pedagógusok közös gondolatává vált. A gyermeki személyiség maximális tiszteletben tartása mellett fontos szempont a differenciált fejlesztés, a sajátos nevelési igényű gyermek speciális fejlesztése, az egyenlő hozzáférés biztosítása, szociális és/ vagy kulturális hátrányok csökkentése, az emberek közötti előítéletek lebontása.

8.1. Óvodakép

A gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, az óvoda a családi nevelés kiegészítője a család véleményét figyelembe vevő, az együtt nevelésre törekvő a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.

Alapelvünk, hogy a gyermeki személyiséget tisztelet, elfogadás, szeretet, megbecsülés és bizalom övezze. Óvodánk pedagógusai elhivatottak az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére, amely magába foglalja egymás tiszteletét, elfogadását. Gondoskodnak a testi, lelki, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű életkornak és

fejlettségnek megfelelő tevékenységről, a szabad játékról. Tevékenységeken keresztül minden kisgyermek számára hozzáférhetően gondoskodunk az életkornak, a gyermek egyéni képességeinek megfelelő műveltség tartalmak közvetítéséről, általa olyan kompetenciák fejlesztéséről, amely alkalmassá teszi a gyermekeket az iskolai élet megkezdésére. Az egészséges személyiségfejlődéshez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet feltételeit biztosítjuk, a jogszabályokban megfogalmazottak alapján.

Az inkluzív szemléletmóddal teret adunk az integráció, a differenciálás és az esélyteremtés érvényesülésének. Befogadó légkörben olyan módszer kombinációkat alkalmazunk (drámajáték), amely kiemelten segíti a társadalmi (nemzeti, nemzetiségi kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek), szociális (HH, HHH) és sérülésből fakadó kisebbséghez tartozó gyermekek beilleszkedését, fejlesztését, és közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

A nemzeti, nemzetiségi kisebbséghez tartozó és/vagy migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az alapvető emberi- és szabadságjogok védelmét.

8.2. Inkluzív pedagógia

Óvodánk nevelési folyamatában az egyenlő bánásmód biztosítását az inkluzív (befogadó, együttnevelő) pedagógiai szemlélet érvényesítésével kívánja elérni. Az inkluzív pedagógia elveit akkor is alkalmazzuk, ha van óvodánkban integrálandó gyermek, és akkor is, ha nincs.

A befogadást segítő alapelvek

- ❖ Biztonságos légkör, kiegyensúlyozott óvodai környezet biztosítása
- ❖ A gyermek megértése, a gyermek iránti bizalom, a gyermekkel való együttműködés, ahol fontos a gyermek véleménye, ötlete, elképzelése
- ❖ A gyermeki szükségleteknek megfelelő nevelési célok megfogalmazása
- ❖ Az inkluzív szemléletmód biztosítsa az integráció, a differenciálás és esélyteremtés érvényesülését
- ❖ Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódjon
- ❖ A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása az egyenlő esélyek biztosításával
- ❖ A nevelőmunka eredményessége érdekében együttműködő, pozitív munkakapcsolat a nevelőtestület és a nevelőmunkát segítők között
- ❖ Szülőkkel való partneri kapcsolat a gyermek fejlődése érdekében

- ❖ Az óvoda – iskola közötti átmenet megkönnyítése
- ❖ Az integrált neveléssel a különbözőségek elfogadása, elfogadtatása
- ❖ A multikulturális szemlélet kialakítása, a multikulturális óvodai nevelés alapjainak megteremtése

8.3. Differenciálás – hátránykompenzálás, tehetséggondozás, komplex személyiségfejlesztés

Fontosnak tartjuk, hogy az óvónő munkája során vegye figyelembe a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből való felzárkóztatásában, mely a komplex személyiségfejlesztést eredményezi.

A differenciálás óvodai értelmezése:

A gyerekek megismerésére épülő egyéni különbségek felismerése és a gyermekek egyéni fejlődési ütemének megfelelő fejlesztés.

A differenciálás lehetőségeinek megvalósulása:

- ❖ a tevékenységek időtartamában
- ❖ a tevékenységek munkaformáiban
- ❖ eszközök megválasztásában
- ❖ az egyénre szabott módszerekben
- ❖ műveltségterületek közvetítésében
- ❖ az egyéni fejlettségi szinthez igazodó követelményekben
- ❖ és a szervezeti keretekben

Felzárkóztatás

Időt és lehetőséget kell biztosítani az egyik területen hiányosan elsajátított, vagy gyakorlásra szoruló ismeretek, képességek elmélyítésére, korrigálására.

Cél: A gyermekek természetes módon való fejlesztése. a képességeiknek megfelelően, tudatos prevenció

Feladat: Ha egy gyermek bizonyos funkciójában lemaradt, vagy tartósan stagnál, abban az esetben az óvodapedagógusnak vissza kell térnie a gyermeknek arra a szintjére, amelyben még biztonságosan mozog, és fokozatosan terhelve, nehezítve a feladatokat kell őt eljuttatnia következő szintre. A felzárkóztatás szervezeti kerete, színtere a játék.

Tehetséggondozás

Az a gyermek aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában van magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Cél: A tehetség ígéretes gyermekek azonosítása, fejlesztési lehetőségek feltérképezése, iskolaválasztás segítése.

Feladat: A tehetség ígéretes gyermekek fejlesztése saját csoportban a napi tevékenységbe ágyazva differenciált egyéni fejlesztés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ felismeri a gyermek képesség-, részképesség-gyengeség tüneteit, kiemelkedő képességeit, a viselkedésében bekövetkezett változásokat
- ❖ felhívja a szülő figyelmét a gyermek kiemelkedő képességére
- ❖ az esetleges problémákról korrekt módon tájékoztatja a szülőt, játékos fejlesztési ötletek átadásával elősegíti, hogy a szülő hatékony segítőjévé váljon gyermekének, és képes legyen kooperatív módon együtt dolgozni az óvónővel
- ❖ az észlelt probléma jellegétől függően segítséget kér más szakembertől (orvos, pszichológus, utazó-gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus)
- ❖ a szabad játék során, saját csoportjában biztosítja minden gyermek számára az egyéni fejlődéshez szükséges feltételeket
- ❖ folyamatosan felkészül, ezzel elősegíti a differenciált, egyéni bánásmód tudatos alkalmazását, a gyermeki személyiség komplex fejlesztését

9. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- ❖ az egészséges életmód alakítása
- ❖ az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- ❖ az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- ❖ a környezet megismerésére és védelmére, megóvására való nevelés
- ❖ a sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése

Ennek érdekében feladataink:

- ❖ a célok eléréséhez szükséges feltételek biztosítása
- ❖ a fejlesztés tartalmának az egyén fejlődéséhez igazodó tervezése, alakítása

- ❖ a személyiség teljes megismerésére törekvés az optimális fejlesztés érdekében
- ❖ az esélyegyenlőség biztosítása minden gyermek számára
- ❖ a nevelés oktatás színvonalának folyamatos fejlesztése a külső és belső igények, a változások figyelembe vételével

9.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél: Testi-lelki fejlődésében kiegyensúlyozott gyermekeket nevelése Az egészséges életmód alakítása

Feladatok:

A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, kielégítése

Legfontosabb feladatunknak tekintjük a gyermek komfortérzetének, testi és lelki igényének, szükségletének kielégítését, az egészséges életmódhoz szükséges készségek, képességek megalapozását. A gondozás szorosan kapcsolódik, integrálódik a különböző tevékenységekhez: a játékhoz, a munkajellegű feladatokhoz és a tanuláshoz.

A gyerekek egészséges életrendjét a napirendi szakaszok folyamatossá tétele teremti meg. A gyerekek a gondozási műveleteket egyéni szükségleteiknek megfelelően akkor, úgy és olyan ütemben végzik, ahogyan erre képesek. Ebben a folyamatban a gyermeket az óvónő és/vagy a dajka, pedagógiai asszisztens segíti a differenciált fejlesztés biztosításával.

A gondozási tevékenységek teljesítése az *önkiszolgálásra* épül és az önállóság kialakulását segíti.

Az *egészségügyi szokások* kialakítása során erősítjük, illetve motiváljuk a gyermek önálló tevékenységét, figyelembe vesszük önállósulási törekvéseit. Törekszünk a családi és az óvodai nevelés összehangolására. Hangsúlyt helyezünk a testápolás igényének kialakítására. Az egyéni fejlettségi szintnek, tempónak megfelelően, a folyamatosság elvei szerint szervezzük a gyermek tevékenységét. A mosdót a szükségleteiknek megfelelően önállóan vagy segítséggel használják. Figyelünk arra, hogy a tevékenységeket helyes sorrendben végezzék, és a szokások stabilan belsővé váljanak.

Az *öltözködési* szokásokat kialakítjuk és fejlesztjük. Az egészség védelmében figyelemmel kísérjük a megfelelő ruha és cipőhasználatot, igyekszünk az időjárásnak megfelelő öltözködésre szoktatni a gyermeket a szülőkkel együttműködve. Fontosnak tartjuk, hogy az öltözködés esztétikája, illetve az öltöző rendjének, tisztaságának megőrzése, helyreállítása fokozatosan, biztosan váljon minden gyermek igényévé. Az öltözőben (lehetőségeinkhez képest) igyekszünk megteremteni az egyre önállóbb cselekvés lehetőségét. Kiscsoporttól törekszünk arra, hogy az öltözködés sorrendjét megtanulják, alkalmazzák. A hőmérsékletnek megfelelően önálló döntéseket tudjanak hozni ruházatukról.

Az **étkezés, egészséges táplálkozás** feltételeit esztétikus környezetben biztosítjuk. Óvodánkban az étkezés az önkiszolgálás és a naposi munka tevékenységén keresztül a folyamatosság elvei szerint valósul meg. Fontosnak tartjuk az esztétikus terítést, a kulturált étkezés szabályainak megismertetését, betartását. Folyamatosan szoktatjuk őket az étel elfogadására, az új ízekkel való ismerkedésre. Egész nap folyamán lehetőséget biztosítunk a folyadékpótlásra. A gyerekek eltérő táplálkozási szokásait a szülők segítségével igyekszünk megismerni, ezeket kellő toleranciával kezeljük. Az egészség megőrzés érdekében hangsúlyt fektetünk a fogyasztói, táplálkozási, ételmiszerhygiéniai, ételkészítési ismeretek szokásainak alakítására a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére. A gyermek betegségéből adódó eltérő táplálkozási igényt a szülők által benyújtott orvosi igazolás alapján figyelembe vesszük.

A gyermek fejlődéséhez szükséges a délutáni **pihenés, alvás**. Az életkori és egyéni igényeknek megfelelően biztosítunk lehetőséget a pihenés, alvás időtartamára. A gyermek alvási szokásait a szülőkkel megbeszéljük. A nyugodt pihenéshez biztosítjuk a csendet, nyugalmat, mesét mondunk, énekelünk, egyéni igények alapján alkalmazzuk a simogatás és az érintés varázsát.

A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, mozgásigényének kielégítése a harmonikus összerendezett mozgás, testi képességek fejlődésének segítése

Az egészséges életvezetéshez feltétlenül hozzátartozik a rendszeres mindennapos edzés, mozgás. A **mozgás** öröm, a gyerek szervezetének szükséglete, fejlődésének mozgatója, jelzés testi-lelki állapotáról. A gyerekek mozgásigénye egyénileg eltérő. Mozgásigényük kielégítését a változatos tevékenységek szolgálják. Megtanulják felismerni testi képességeik határait, a veszélyhelyzeteket és azok megelőzését. A termet az óvónő úgy alakítsa ki, hogy abban legyen mozgásra alkalmas sarok vagy teremrész, de a gyermekek testi épsége ne legyen veszélyeztetve. A mindennapi testnevelés beépül a napirendbe, célja, hogy megalapozza a rendszeres mozgás igényét. Az életkori és az egyéni képességeknek megfelelő nehézségű mozgásos feladatokat szervezünk az udvari játék idejében is.

A **lég- és napfürdőzés** minden nap biztosított gyermekeink számára. Az udvaron, illetve a levegőn való időtöltés a délelőtt és a délután folyamán is elengedhetetlen, nem maradhat el, kivéve, ha az időjárás egészségkárosodást okozhat (UV-sugárzás, erős szél, köd, szmog riadó, -10 fok alatti hőmérséklet, stb.).

A **vizes edzés** önkéntes, nem erőltetjük, de ösztönözzük a részvételt. Nyáron biztosítjuk a pancsolás, zuhanyozás lehetőségét. Hűvösebb időben ügyelünk arra, hogy fokozottabban mozogjanak gyermekeink. Edzési lehetőséget biztosítunk a **séták, kirándulások**

szervezésével, amelyek ne csak az ismeretszerzést, de a teherbírást, az izomrendszer növekedését, az állóképességet, az ellenálló-képesség edzettségét is szolgálják. A gyermek **egészségének védelme** érdekében figyelmet fordítunk kisebb rendellenességének megelőzésére, korrekciójára szakemberekkel és a szülőkkel együttműködve. A sajátos szükségletből adódó segédeszközök használatát segítjük, valamint a gyermekkel és társaival elfogadtatjuk (pl. szemüveg, hallókészülék). A gyermekek által befolyásoljuk, alakítjuk a családok egészséges életvitelét, életmódbeli szokásait

Az egészségvédelem, és a prevenció érdekében igyekszünk kihasználni a só szobáink kedvező adottságait.

A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

Az óvoda helyiségei (csoportszoba, mosdó, öltöző, udvar) a gyermek szükségletei szerint vannak kialakítva, biztosítva az egészséges és higiénikus környezetet. Megfelelő játéktérületek kialakításával lehetőséget adunk a csoportos és egyéni elfoglaltságra is. A tiszta, ép játéktér, játékok és berendezések a gyermekek tevékenységeit szolgálják. Biztosítjuk az óvoda helyiségeiben a megfelelő világítást, a folyamatos légcserét szellőztetéssel, a levegő páratartalmának növelését párologtató használatával. A gyermekek testi épségét biztonságos tárgyi feltételekkel, a felmerülő hibaforrások megszüntetésével, a szokás és normarend kialakításával, betartatásával biztosítjuk. A gyermekek számára játékos baleset- és tűzvédelmi foglalkozásokat szervezünk, a tevékenységek előtt felelevenítjük a balesetvédelmi szabályokat.

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása

A szülőföld szeretetére nevelés keretében, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, valamint a tárgyi kultúra értékein keresztül ismerkedjenek meg gyermekeink az őket körülvevő világgal. Valljuk, hogy egészségesen fejlődni csak egészséges környezetben lehet. Már óvodás korban fontosnak érezzük elhinteni a gyermekekben a földünk, környezetünk védelme iránti elhivatottság magvait.

- ❖ alkalmat teremtünk a mindennapokban az újrahasznosítás lehetőségeinek beillesztésére,
- ❖ nevelünk az energiával való takarékoskodásra, a folyóvíz használatának csökkentésére (csap elzárása, spórolás a vízzel, esővíz gyűjtése)
- ❖ zöld növényekkel, fákkal teli udvarunk számos lehetőséget kínál a környezetvédelem, a környezettudatos életvitel kibontakoztatására:

- ❖ megismertetjük és gyakoroljuk a szelektív hulladékgyűjtést
- ❖ megismertetjük gyermekeinket a komposztálással a hulladékhasznosítás újabb formájával, melynek lehetőségével rendelkezünk.
- ❖ madárbarátkertünkben gondoskodunk a madarokról, megfigyelgetjük életmódjukat, a kihelyezett fecskefészkek lehetőséget biztosítanak a védett madár és fiókáik megfigyelésére
- ❖ az óvoda udvarán lévő rovarszálloda lehetőséget biztosít a tapasztalatszerzésre
- ❖ az óvodakertben gyógy- és fűszernövény, zöldség- és virágoskert kialakítása szolgálja a gyermekek közvetlen tapasztalatszerzését
- ❖ virágokat, bokrokat, facsemetéket ültetünk és nevelünk, a tisztább levegőért cserébe

Az óvodai dolgozók munkájukkal, pozitív mintával szolgálnak a gyermekek ökológiai szemléletformálására, környezettudatos magatartására és az egészséges életmód szokásainak megalapozására. Programjaink a szülők bevonásával és részvételével valósulnak meg, ezáltal lehetőség van a családok környezettudatos szemléletének alakítására is.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ megteremti az egészséges, balesetmentes óvodai környezetet
- ❖ a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- ❖ a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- ❖ a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése
- ❖ a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- ❖ az egészséges életmód érdekében alakítja ki a napirendet
- ❖ kialakítja az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó szokás-szabályrendet, megalapozza a környezettudatos magatartást
- ❖ a sajátos szükségletből adódó segédeszközök használatát segíti, támogatja, elfogadtatja
- ❖ igényes a saját és a környezetében lévők (dajka, gyermek) megjelenése iránt
- ❖ a családdal való közös nevelési szemlélet kialakítására törekszik
- ❖ a környezeti jelenségek és folyamatok megismertetésének erősítése,
- ❖ az ismeretek tevékenység alapú, gyakorlati tapasztalatszerzéssel együtt járó fejlesztése, élménypedagógiai elemek erősítése

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- ❖ igényli a tiszta, esztétikus környezetet, képes a tisztaság, a rend megóvására
- ❖ önállóan és kulturáltan étkezik (megfelelően használja az evőeszközöket, képes tálból szedni, önteni, eldönteni a fogyasztandó étel mennyiségét, esztétikusan terít, asztal

rendjére vigyáz, higiénikusan étkezik, szalvétát használ szükség szerint, étkezés közben halkán beszélget)

- ❖ tud az időjárásnak megfelelően öltözködni (megfelelő sorrendet alakít ki, cipőt fűzőt, gombol, csatol, zipzáraz)
- ❖ a ruházatát önállóan rendbe teszi, erre való igényessége kialakul
- ❖ kialakul a mozgás igénye, mozgása koordinált, izomzata életkorának megfelelően fejlett
- ❖ önállóan tisztálkodik, használja a tisztálkodási eszközöket, igényli teste tisztaságát
- ❖ tudja miért fontos a személyi higiénia, tud az orvos gyógyító szerepéről
- ❖ jártassá válik azokban a szokásokban, amelyek a napi életritmusának megszervezéséhez szükségesek.

Bízunk abban, hogy munkánk eredményeként óvodásaink olyan egészségkultúrával rendelkező, felelősségteljes felnőttekké válnak, akik nem csak ismerik, hanem óvják, védik is környezetüket, hiszen ez jövőnk záloga.

9.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél: A gyermek érzelmi élete legyen kiegyensúlyozott, felnőttekkel és társaival legyen együttműködő.

Az érzelmi nevelés és a szocializáció szoros kapcsolatban van. Elsődleges feladatunk az intézményes nevelésbe való beilleszkedés elősegítése, az óvodai és az iskolai lét alapját képező szociális kompetenciák fejlesztése. Olyan szociális képességek fejlesztése, mint a kapcsolatfelvétel, a társakhoz, a pedagógusokhoz való viszonyulás készsége, a feladatvállalás készsége, valamint az elemi szintű szociális erkölcsi érzék kialakítása. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség stb.), és akaratának (önállóság, fegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) szokás és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és hozzá segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja. Arra nevelünk, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére. A szociális készségfejlesztő technikák közül a modellnyújtás, a játék, a problémamegoldás, a megerősítés, a mesék, történetek megbeszélése, valamint a szenzitív környezeti játékok kiemelt szerepet kapnak a gyermekek integrálásában, az óvodás csoportok mindennapjaiban.

Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus és nevelést segítők az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtésével - az anyaszerep részbeni átvállalásával, - empátikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott, szeretetteljes kapcsolatot alakítson ki a gyermekkel. Legyen jellemző a felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatokra a pozitív érzelmi töltés.

Beszoktatás

Az óvodába lépés a gyermekek számára az első átmenet a családból, illetve a bölcsődéből az intézményes nevelés keretei közé. A beszoktatás hangulata derűs, bensőséges légkörben történjen. Az óvodapedagógusok a türelmükkel, kiegyensúlyozott, nyugodt magatartásukkal a lényükből áradó szeretettel adjanak biztonságérzetet a gyermekeknek, A szülők igénye alapján lehetőséget adunk az anyás beszoktatásra. Figyelembe vesszük a családok értékrendjének sokféleségét, eltérő szokásaikat, annak hiányosságait, erényeit, tájékozódunk az óvodáskort megelőző testi-lelki fejlődésről. Ennek érdekében óvodába lépés előtti környezettanulmányt végzünk, ahol felvesszük a gyermek anamnéziséét, valamint lehetőséget nyújtunk arra, hogy bepillantsanak óvodánk életébe.

A gyermek személyiségének pozitív fejlődése érdekében fontos, hogy az óvodai nevelés és a családi nevelés szoros együttműködésben történjen, ennek alapja pedagógus és a szülő jó kapcsolata. Arra törekszünk, hogy gyermekeink a beszoktatási idő elteltével szívesen jöjjenek óvodába. Ennek érdekében mindennapjainkat a dicséreten, segítségnyújtáson, pozitív példa kiemelésén túl, a vidámságnak és örömnak kell áthatnia.

Az első időszakban a gyermekek megismerkednek egymással, jeleikkel, az óvoda helyiségeivel, eszközeivel és az őket körülvevő felnőttekkel, a különböző területeken alkalmazható szabályokkal, szokásokkal. Igyekszünk elősegíteni az egymásra figyelő, egymást szerető közösség kialakulását. Az együtt játszás, tevékenykedés által kiváltott öröm hatására ismerjék meg és alkalmazzák a közösségi élet szabályait, melyek elősegítik a közösségi magatartás és a közösségi érzelmek alakulását.

Beszokást segítő feladatok, lehetőségek.

- ❖ nyílt napok, „Óvodakóstolgotó”
- ❖ csoport választási lehetőség biztosítása a szülők számára
- ❖ egyénre szabott beszoktatási folyamat(fokozatosság)
- ❖ az intézmény szokás-normarendjének a megismerése
- ❖ érzelmi biztonság, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése

9.3. Az értékorientált közösségi nevelés

Az értékorientált közösségi nevelés a személyiség egész fejlődését átfogó szociális tanulási folyamat, amely során az egyén megtanulja megismerni önmagát és környezetét, az együttélés szabályait, különböző viselkedés módokat. A gyermek beilleszkedését a közösségi élet szokásainak alakításával segítjük. Ennek alapja a közös élet biztonságának, nyugalmának, a gyermekek védettségének, a közösségi érzelmek alakulásának megteremtése, szociális kompetenciák fejlesztése. Az óvoda a szűkebb és tágabb környezet megismertetésével megteremti a hazaszeretetet, a nemzeti identitástudat, valamint a szülőföldhöz, családhoz és a keresztény kulturális értékekhez való kötődés alapjait.

Az óvodapedagógus legyen első számú modell, példakép, a nevelőmunka kulcsszereplője. Az óvodapedagógus munkáját szorosan együttműködve a dajka és a pedagógiai asszisztens segítse elő. Kapcsolatuk legyen toleráns, őszinte, tárgyilagos, összehangolt, kiegyensúlyozott, kommunikációjuk mind a gyermekekkel, mind egymással példaértékű. Magatartásukkal nyújtsanak példát a különbözőségek elfogadására, a társas együttműködés, egyénre szabott konfliktuskezelés formáira.

Nagyon fontos a gyermek-felnőtt közötti kapcsolat kiépítése a feltétel nélküli elfogadás, igény szerint a testi kontaktus biztosítása. A pozitív énkép formálásával lehetőségünk nyílik az egyén kiemelésére. A kulturális és társadalmi sajátosságok figyelembevételével és a változatos értékelési eszköztár alkalmazásával támogatjuk a kapcsolatok elmélyülését. A gyermekek biztonságérzetének a növelése, a csoporthagyományok ápolása, a közös és különleges élmények biztosítása, ünnepek együttes átélése erősíti a közösséghez tartozás érzését.

A szülőkkel az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuló együttműködést támogatjuk. A szülőknek kötelességük tiszteletben tartani a gyermekük, a szülőtársaik és az óvoda dolgozóinak személyiségjogait. A szülők ötletekkel, hagyományalakítással bekapcsolódhatnak a tevékenységekbe az intézményi nevelés folyamatába.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a kapcsolatfelvételre való belső igény, az erre való képesség kialakítása
- ❖ a közösségi együttélés szabályainak, normáinak kialakítása
- ❖ a gyermekek erkölcsi képességeinek fejlesztése (alkalmazkodó képesség, tolerancia, empátikus készség, felelősségérzet, kötelességtudat, együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- ❖ akarati tulajdonságok fejlesztése (biztonságérzet, önállóság, önbizalom, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat)

- ❖ gyermek én tudatának alakulását segítő, önkifejező és önérvényesítő törekvések támogatása
- ❖ társas tapasztalatok (ok-okozati összefüggések) során a gyermekben tettei következményeinek megláttatása, az életkori sajátosságnak megfelelően, alá- és fölérendeltségi viszony elfogadása, elfogadtatása
- ❖ a baráti kapcsolatok elősegítése, erősítése, megszilárdítása (együttműködés, egymás tevékenységére való odafigyelés, türelem, egymás meghallgatása, segítségnyújtás)
- ❖ fokozatosan alakítja a gyermekek konfliktustűrő és megoldó képességét, bizalommal támogatja a konfliktust okozó gyermek önálló megoldásra irányuló törekvéseit
- ❖ a gyermekek magatartás-, illetve viselkedéskultúrájának fejlesztése
- ❖ az egyéni külső-belső tulajdonságok, különbségek elfogadására, tiszteletére nevelés
- ❖ az eltérő képességű és viselkedésű gyermekek fejlődését leginkább serkentő egyéni bánásmód, differenciálás tervezése, alkalmazása
- ❖ a hagyományok, megemlékezések, egymás kultúrájának megismerése, amely elősegíti az erkölcsi értékek, normák kialakulását, megbecsülését

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ önként, szívesen jár óvodába
- ❖ szívesen van együtt társaival és igényli társaságukat
- ❖ kialakítja magának azt a társaskört, melyben szívesen tevékenykedik, de nem utasítja el a többieket sem
- ❖ kapcsolatteremtő társaival, a felnőttekkel és más csoportbeli gyerekekkel
- ❖ alkalmazkodik a csoport szokásaihoz
- ❖ ismeri a viselkedés alapvető szabályait
- ❖ használja az udvarias kifejezéseket (kérem, köszönöm, tessék)
- ❖ figyelmesen meghallgatja a felnőttet és társait
- ❖ elfogadó, segítőkész társaival és a felnőttekkel
- ❖ keresi a megoldást a problémahelyzetekben
- ❖ elfogadja az alá-fölé és mellérendeltségi viszonyokat
- ❖ képes együttműködni, a közösségért feladatot végezni
- ❖ felelősséget érez vállalt feladataiért, akkor is igyekszik elvégezni, ha ez nehézséget okoz számára

9.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

Anyanyelvi nevelés

Cél: Fejlődjön a gyermekek anyanyelvi kultúrája, kommunikációs képessége.

Az anyanyelvi nevelés része az óvodai élet minden mozzanatának, komplex módon érvényesül a nevelési folyamatban. A beszédfejlődés természetes színtere a játék. Feladatunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, szókincsbővítés, a meglévő ismeretek, tapasztalatok nyelvi kifejezésére nevelés. Az óvodai nyugodt, derűs légkör, inger gazdag környezet, ösztönöz a szóbeli megnyilatkozásra. A gyermek minél több beszédet hall, annál több kedvet kap a megszólaláshoz. Az óvodapedagógus közvetítő szerepe kiemelkedő a mindennapi kommunikáció során, hiszen a gyermekutánzás útján sajátítja el a kommunikációs folyamatokat. Az óvónő választékos, szép, tiszta beszéde automatikusan alakítja a gyermek tévesen használt kifejezéseit, szóhasználatát, fontos szerepe van az utánzásos mintakövetésnek.

Az óvónő minden tevékenységi forma alkalmával kezdeményez beszélgetést, párbeszédet a gyerekekkel, különböző típusú kérdésekkel, a gyermekek gondolkodását irányítva serkenti beszédre őket. A gátlásosabb, hallgatagabb gyermekek megnyilatkozása kiemelt figyelmet kap. Testközeli kapcsolattal, spontán beszélgetésekkel, türelemmel próbáljuk előcsalogatni beszédkedvét. Olyan szituációkat teremtünk, melyben a gyermek megfigyel, felfedez, új ismereteket szerez, gondolkodik, mindenről beszélhet, kérdéseire választ kap. Feladatunk megteremteni a beszélgetés, beszélgetés lehetőségét. Ezt segítjük elő az anyanyelvi játékok szervezésével, felkínálásával is. Beszélgetések, kezdeményezések során egymás kivárása, végighallgatása segíti a beszédfigyelem kialakulását. Fontos szerepe van a testbeszédnek, a mimikai kifejezés ismeretének és használatának.

A nevelési ciklus utolsó évében különös figyelmet fordítunk a tisztán artikulált, jól hangsúlyozott, folyamatos beszéd kialakítására, szükség esetén a lényegre törő tartalom megfogalmazására. Ez legjobban a mese, vers, mondókázás, nyelvi játékok, szabad önkifejezés a drámajátékban, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások során fejleszhető. A gyerekek beszédkultúrája, az anyanyelvi nevelés a többi képességfejlesztésnél is fontos szerepet tölt be. Az anyanyelvi fejlesztő munkánkhoz logopédus segítségét vesszük igénybe.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ magas szintű anyanyelvi kultúrája, műveltsége, felkészültsége segíti a nevelés gyakorlatát

- ❖ törekedjen arra, hogy a saját és a gyermekek beszédében is megjelenjen a kifejező beszédhasználat, változatos szókincs, nyelvi fordulatok alkalmazása
- ❖ az anyanyelvi feladatokat egyénre szabottan tervezi és valósítja meg
- ❖ a fejlesztésben anyanyelvi játékokat alkalmaz
- ❖ kommunikációs készség fejlesztése verbális és nonverbális szinten
- ❖ megfelelő hangszín, hangerő, beszédritmus kialakítására törekszik
- ❖ beszédfigyelem kialakítása, aktív és passzív szókincs fejlesztése
- ❖ beszédhibák korrigálása (logopédus segítségével)
- ❖ önálló mesemondásra, szövegalkotásra való ösztönzés
- ❖ lehetőség megteremtése arra, hogy gyermekek kreatívan rögtönözzenek, improvizálhassanak
- ❖ képolvasás, beszédészlelés, - értés, nyelvhelyesség fejlesztése
- ❖ auditív és verbális emlékezet, figyelem, képzelet és fantázia fejlesztése
- ❖ tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját az életkori sajátosságok figyelembevételével.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ megfelelő szókinccsel rendelkezik
- ❖ képes gondolatait kifejezni, elvont kifejezéseket használ, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal
- ❖ az utasításokat megérti és követi azokat
- ❖ nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzi mondatait (szórend, ragok, jelek, képzők stb.)
- ❖ minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot
- ❖ szövegértése kialakult
- ❖ képolvasásban összefüggéseket fogalmaz meg
- ❖ szívesen, önállóan mond mondókát, verset, mesét
- ❖ szóban egészíti ki az ismert meserészleteket
- ❖ szívesen vesz részt dramatikus és mimetikus játékokban
- ❖ alkalmazza a kapcsolatteremtés elemi szabályait (köszönés, kérés) végig hallgatja, és megérti mások beszédét
- ❖ tisztán ejti a magán és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek

9.5. Értelmi fejlesztés és nevelés

Cél: Fejlődjenek a gyermekek értelmi képességei, váljanak alkalmassá az iskolai élet megkezdésére.

Az értelmi fejlesztés, nevelés a tanulás alapja. A játékban a játék motivációs bázisára építve, valamint egyéb tevékenységekben új és új ismeretekkel gazdagítjuk a gyermek tudásszintjét. Lehetőséget biztosítunk a tapasztalati úton szerzett önálló felismerésre, következtetések levonására, az ok-okozati összefüggések felismerésére, az ismeretek rendszerezésére. Rávezetjük a fejlődés, változás megértésére, fejlesztjük a problémamegoldó, és feltáró képességet a természet megfigyelésével, a minket körülvevő változások észlelésével, érzékeltetésével.

A fejlesztés során a gyermekek képzeletét, öntevékeny és kísérletező kedvét, kreativitását mozgósítjuk. Az emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás olyan fokú fejlettségét kívánjuk elérni, mely által képessé válnak élményeik feldolgozására, tapasztalataik alkalmazására, hogy meglássák a problémákat, előrevetítsék azt, és keressék a megoldást. A környezetükben spontán szerzett tapasztalataikat, ismereteiket segítjük felhasználni különböző tevékenységekben, élethelyzetekben és a nevelés más területein is. A gyerekeket segítjük abban, hogy örülni tudjanak a megszerzett tudásnak, a problémák megoldásának és eljussanak a szándékos megtanulni akarás vágyáig.

A fejlesztési tartalmak:

- ❖ a külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatok
- ❖ ének-zene, énekes játék, gyermektánc,
- ❖ mese-vers, dramatikus játék
- ❖ rajzolás, festés, mintázás, barkácsolás
- ❖ mozgás

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a gyermek érdeklődésének felkeltése, irányítása
- ❖ a változatos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása
- ❖ ösztönöz a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlására
- ❖ az értelmi képességek differenciált fejlesztése:
- ❖ érzékelés, észlelés (vizuális, auditív, téri), intermodalitás
- ❖ figyelem, koncentrációs képesség fejlesztése
- ❖ képzelet, alkotóképesség fejlesztése

- ❖ emlékezet, szerialitás alakítása
- ❖ gondolkodás (gondolkodási műveletek, analízis-szintézis, problémamegoldás, ítéletek alkotása, ok-okozati összefüggések, fogalmi gondolkodás) fejlesztése
- ❖ kudarcűrő képesség erősítése, sikerek elismerése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ szűkebb és tágabb környezete iránt egyre nagyobb érdeklődést mutat
- ❖ bevonható a kezdeményezésekbe, foglalkozásokba
- ❖ felismer egyszerű ok-okozati összefüggéseket, egyszerű következtetésekre képes
- ❖ képes gondolkodási műveletek elvégzésére (analízis-szintézis, általánosítás-konkretizálás stb)
- ❖ eredményesen old meg feladatokat, az eredmény sikerét, kudarcát is elismeri
- ❖ szenzoros integrációja elkezdődik
- ❖ képes figyelmét koncentrálni, visszaemlékezni eseményekre
- ❖ szándékos figyelme már 15-20 percig fenntartható
- ❖ várja, hogy iskolás legyen

10. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI és AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

A pedagógus az óvodai tevékenységek tervezésekor és a megvalósításuk során a pedagógiai folyamat minden lényeges az óvodai élet megszervezése tekintetében fontos elemet figyelembe vesz. A tudatosan megszervezett tevékenységekhez megfelelő módszereket és eszközöket, szervezési módokat társít szem előtt tartva a differenciálás elvét. A gyermeki tevékenységeket a céloknak és a feladatoknak megfelelően építi fel. Olyan motivációs lehetőségeket választ, mely igazodik a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz. A változatos munkaformákkal és módszerekkel segíti és támogatja a gyermekek önértékelését, önellenőrzését. A digitális eszközöket a pedagógusok célszerűen alkalmazzák, megismerik, megtanulják a használatukat. A nevelőmunkába úgy integrálják, hogy ne szorítsák ki az interperszonalitásra épülő helyzeteket.

10.1. Játék

Cél: Fejlődjön a gyermek személyisége: érzelmvilága, szocializációja, mozgása, értelmi képességei, kommunikációja.

A játék a gyermek alaptevékenysége, spontán és önkéntes. A gyermeki személyiségfejlődés egészének tükré, a tapasztalás és ismeretszerzés fő forrása, az érzelmek kiélésének színtere, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék által elemi jártasságok, készségek, képességek alakulnak ki, fejlődik egymás megismerése, elfogadása, megértése, a másik tevékenységének tiszteletben tartása. A közös játék a közösségi élet alakulásának alapja.

A játék fejlődését nagymértékben befolyásolják az élmények, benyomások, tapasztalatok, melyeket a gyermekek a családban és az óvodában szereznek meg. Az élményszerzés lehet spontán és az óvónő által tudatosan irányított, melyre az óvónőnek nagy figyelmet kell fordítania.

A program koncepciója sugallja, hogy minél jobban ismerjük meg természeti és társadalmi környezetünket. Ahogy a gyermek növekszik, egyre jobban megérti mind önmagát, mind pedig az embereket és azt a környezetet melyben él és ezen keresztül játékának tartalma, módja, szintje változik. A mindennapok játékában megjelenik a dramatikus elemeket hordó szenzitív környezeti játékok, valamint a séták, kirándulások tervszerű ütemezése és megvalósítása, melyek élményt kínálnak a játékfajták tartalmának gazdagítására.

A sokszínű játék biztosításával segítjük a gyerekek érzelmi, értelmi, mozgásos, és kommunikációs fejlődését, támogatjuk a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek, fantáziájának, kreativitásának kibontakozását, a szabad játék túlsúlyának érvényesülését.

10.1.1.A játék feltételei:

A játékhoz szükséges időt egész nap biztosítjuk a napirend keretein belül. A gyermek az óvodába érkezéstől hazamenetelig saját szabad döntése alapján választhat a játéktevékenységek közül. A játéktereket úgy alakítjuk ki, hogy jól elkülönítettek, de variálhatók legyenek, hogy a gyermek elképzelése szerint alakíthassa a teret, használhassa a csoportszoba eszközeit. Lehetőséget biztosítunk rajzolásra, mintázásra, barkácsolásra, mozgásra, bábozásra, dramatizálásra, éneklésre, énekes játékokra. A szabad játék lehetőségét, feltételeit az óvodakertben is biztosítjuk. Az épített eszközök mellett módot adunk a csoportban lévő játéktevékenységek folytatására az udvarra vitt eszközökkel (szerepjáték, építőjáték, rajz, gyurmázás stb.) Biztosítjuk a mozgásos, ügyességi, sportjátékok,

szerepjátékok, közlekedési játékok tereit. Élünk a játszóterek által nyújtott lehetőségekkel a séták, kirándulások alkalmával.

A gyermeki ötlet, elképzelés megvalósításához nélkülözhetetlen a megfelelő játékeszköz. Az eszközök használata rávilágít a gyermeki gondolkodásra, képzelőerőre és valóságismeretre. Az eszközök között megtalálhatók a készen vásárolhatók, az óvónő és a gyermek által készített és a gyűjtött eszközök, környezeti ismereteket fejlesztő játékok. A játékszerek szolgálják a gyermek manipulációs képességének, értelmi és érzelmi képességének fejlődését. A természet kincseit felhasználjuk a játékokban. A természet nyújtotta lehetőségek a játéktevékenység helyszínei is lehetnek (bokrok – bújócska, árok – ugróiskola stb.)

10.1.2. Játékfajták a játék tartalma alapján

Gyakorlójáték

Gyakorlójátéknak tekintjük az olyan játékot, amely során a gyermek tárggyal vagy tárgy nélkül műveleteket ismétel, funkciókat gyakorol saját örömeire, s így tapasztalatokat szerez tárgyi környezetével kapcsolatban. A gyakorlójáték során a gyermek ismerkedik a játékok tulajdonságaival, megfigyeléseket végez a tárgyra vonatkozóan, mondatokat és mozdulatokat gyakorol be, fejleszti ügyességét, koordinálja mozgását. A gyakorlójáték eredményeképpen a gyakorolt funkciók működőképesek lesznek, s ezáltal fejlődnek.

A gyermekek egymás melletti játéka során, ez a játékforma lehetőséget teremt a társak szándékának megismerésére, a velük való kapcsolatfelvételre, az együttes játék igényének a kifejezésére.

A gyakorlójáték fejlődésével szoros összhangban bontakozik ki a gyermek személyiségét döntően befolyásoló érzelmi élete. A gyakorlójátékból a szimbolikus játékba való átmenet feltétele a tárgy képzetének kialakulása. A gyakorlójátéktól a szerepjátékig való fejlődést különösen azoknál a gyerekeknél segítjük, akik tartósan a gyakorlójáték szintjén maradnak.

Szimbolikus játék

A szimbolikus játék az a játék, amelyben a gyermek fiktív, vagy valóságos élményeit – ami lehet kitalált vagy valóságos személy, állat, gyermekek, természeti jelenség – sajátos játékkörülmények között, „mintha-helyzetben” megelevenít. Meghatározó alappillérei a fantázia, a mintha-helyzet, az utánzás és a szerep.

Felosztása:

- ❖ szerepfelvétel nélküli **utánzó játékok** (Mások tevékenységének pontos leutánzása, amelyben még nem jelenik meg a szerep.)

- ❖ **fantázia** szimbolikus **játékok** (Az utánzás a szerep arányaiban már sokkal erőteljesebben érvényesül, de az egész játék a gyermeki fantáziára épül, kipótolja a valóságos életről szerzett ismeretek, tapasztalatok hiányosságait. A képzelet akkor jelenik meg először a játékban, amikor a gyermek valamilyen tárgyat más tárggyal helyettesít, későbbiekben a tárgyak kiiktatódnak, majd a valóságos tárgyak eredeti funkciójukból és eseményekből kiragadva új kombinációkba kerülnek.)
- ❖ **szerepes** szimbolikus **játék**: tematikus (téma szerinti - szerepjáték), bábozás, dramatizálás

Szerepjáték

Az óvodáskorú gyermek legjellemzőbb játékfajtája. A szerep dominanciáját érvényesítő játék a szimbolikus játéknak az a csoportja, amelyben a szerepbeleélés adja meg a játék egész hangulatának örömét. Szerepjáték során a gyermekek a felnőttek szerepét, tevékenységét és a felnőttek közötti sajátos viszonylatokat alkotják újra, kifejezik gondolataikat, érzelmeiket, élményeiket, tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket. A szerepjáték feltételezi a gyermekek önállóságát, kezdeményező-készségét. A vállalt szerepeken keresztül a gyermekek megjelenítik a számukra lényeges mozzanatok a valóságból, miközben sokoldalúan megnyilvánulnak az egymás közötti társas kapcsolatok. A létrejövő tartalmas játékban a gyermekek alkalmazkodnak társaikhoz, beszélgetnek a szerepvállalás során, ezáltal fejlődik képzeletük, beszédkészségük, együttes cselekvőképességük.

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőségeket nyújtó játékfajta, megismerhetjük általa a gyermek egyéniségét, alakíthatjuk a társakhoz való viszonyát.

Bábozás és dramatizálás

A bábozás, dramatizálás során a gyermekek közvetlenül szabadon jelenítik meg irodalmi élményeiket. A gyermekeket rendszeresen ismétlődő meseélményekhez juttatjuk, modellt adunk egy-egy mesehős megformálásához. A gyerekekkel közösen készített kellékeket, eszközöket használunk, fokozva a beleélő képességet, önkifejezést.

A bábozási kedv erősítését egy-egy kedvenc bábbal is segíthetjük, általuk-, újra élik a meseélményeket, úgy, hogy a saját elképzeléseiket, vágyaikat helyezik előtérbe.

Konstruáló játék

A konstruáló játék az alkotó játéknak az a tipikus formája, amelyben a gyermek a környezet tárgyainak, eszközeinek kombinatív felhasználásával, esetleg megmunkálásával tárgyyszerű alkotásokat hoz létre játékához, vagy az alkotás örömeért.

Felosztása:

- ❖ építőjáték
- ❖ barkácsoló tevékenységek
- ❖ konstrukciós játék

A konstruálás legegyszerűbb formája az **építőjáték**, amelyben először csak rakosgat, kapcsolódás nélkül illeszt össze, majd minta vagy saját elgondolása alapján alkot, épít valamit.

A konstruáló játék egyik legjellemzőbb válfaja az ún. gyermeki **barkácsolás**. A természetben gyűjtött anyagokból az érdeklődő gyermekekkel barkácsolunk, melyeket a gyermekek játéktevékenységükben felhasználhatnak.

Ezen tevékenységek hozzásegítik a gyermekeket önmaguk megismeréséhez, s ezáltal az egyre jobban mélyülő alkotáshoz. A gyermek által készített eszköz fő eleme vagy kiegészítője lehet építőjátékának, szerepjátékának, dramatikus játékának, bábozásának.

Szabályjáték

Lényege a bennük érvényesülő szabály jellege (tartalom, bonyolultság). A szabályjáték alkalmas a szabálytudat elmélyítésére, az akadályok legyőzésére, az akarat, a kitartás, az önuralom erősítésére (a kudarc elviselésére, a győzelem szimpatikus átélésére). A szabályjáték hozzájárul a gyermekek közötti kapcsolatok erősítéséhez, a kölcsönös tisztelet megalapozásához.

Felosztása:

- ❖ Mozgásos szabályjátékok:
 - testnevelési játékok
 - dalos és mondókás népi játékok
 - fogócskák, bújócskák
 - labdajátékok, mozgásos versenyjátékok
- ❖ Értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékok:
 - társasjátékok
 - képes kirakó
 - dominó
 - kártyajátékok
 - nyelvi játékok stb.

A mozgásos játékok változatosságukkal biztosítják a mozgásszervek sokoldalú fejlődését, az egészséges testi fejlődést.

Az értelemfejlesztő szabályjátékok az értelmi funkciók (pl. érzékelés, tapintás, hallás) fejlődésére hatnak. Hozzájárulnak a figyelemösszpontosítás, a figyelemmegosztás, a megfigyelőképesség alakulásához. Segítik az ismeretek felidézését, a gyors reagálási képességet.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ megteremti a szabad játék feltételeit (a játékhoz való nyugodt légkört, a játék folyamatosságát, a megfelelő helyet, időt, eszközt)
- ❖ tudatos jelenlétével indirekt módon irányít, utánozható mintát ad
- ❖ türelmes magatartásából a gyermek érezze a felnőtt jelenlétét, védő szeretetét, tudatosuljon benne, hogy van, akihez bizalommal fordulhat
- ❖ biztosítja a gyermekek számára a szabad döntés lehetőségét a játékfajták, játszótársak, a játékhoz szükséges eszközök kiválasztásában
- ❖ ötletek, helyzetek, lehetőségek kihasználása a sokszínű játék kialakításához
- ❖ élménytervek készítése csoportonként
- ❖ teret enged a gyerekek játékaik folyamatos gazdagítására, hogy akár több napon keresztül is folytathassák megkezdett játékaikat
- ❖ az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek biztosítása a teremben, az udvaron, a kirándulások helyszínein
- ❖ szabad játék és a játékba integrált tanulás sajátosságaira épülő képességfejlesztés tudatos alkalmazása
- ❖ a gyermekek rendszeres megfigyelése, egyéni és csoportos fejlődésük nyomon követése a játékban
- ❖ az egyéni eltérések tolerálása érdekében:
 - a gyermekek jelzéseinek megfigyelése, az információk értékelése
 - az egyéni érdeklődésnek megfelelő játékfeltételek megteremtése
 - az egyéni szándékok, elképzelések támogatása
 - konfliktushelyzetekben az egyén bevonása a megoldásba
 - az egyének eltérő szociális szükségleteinek kielégítése
 - a gyermekek érzelmi kötődéseinek erősítése, formálása
 - közvetlen segítségadás a társtalán, nehezen beilleszkedő gyermekek esetében

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ játéka önálló, képes az életkorának megfelelő játék megválasztására
- ❖ a megfelelő tapasztalatok, élmények alapján játékában domináns a szerepjáték
- ❖ részt vesz a játék tervezésében, a szerepek kiválasztásában
- ❖ kialakult a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye
- ❖ tud társaihoz, valamint a játék szabályaihoz alkalmazkodni, együttműködni
- ❖ betartja a játék és a társas viselkedés normáit
- ❖ az általa kedvelt mese vagy történet hozzá közelálló mozzanatait dramatizált szövegben, mozdulatokban, bábok segítségével visszaadja
- ❖ képes a különféle anyagok kombinálására, bonyolultabb építmények készítésére

10.1.3.Külső világ tevékeny megismerése

Cél: Alakuljon ki a gyermekekben pozitív érzelmi viszony a természethez, az emberi alkotásokhoz, értékrendjükben jelenjen meg a természetvédelem, az értékmegőrzés.

*„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni - vess magot,
Ha egy évtizeddel számolsz - ültess fát,
Ha terved egy életre szól - embert nevelj!”*

(kínai közmondás)

Természetbarát gyermek csak természetbarát környezetben nevelődhet. Keressük azokat a lehetőségeket, amelyekkel a gyermekek természeti és társadalmi környezetének megismerését színesebbé, sokoldalúbbá tudjuk tenni. Fontos számunkra, hogy segítségünkkel tanulják meg szépnek látni a természetet, hiszen, ha megszeretik, vigyázni fognak rá felnőtt korukban is. Arra neveljük őket, hogy őrizzék az ember és természet által alkotott értékeket, a helyi és néphagyományokat, szokásokat. Óvodáink helyi sajátosságainak megfelelően ápolja a népi hagyományokat, „hungarikumokat”, melyet nevelő munkájában érvényesít, dokumentumaiban megjelentet. (évesterv, tematikusterv stb.)

Lehetővé tesszük, hogy a természet felfedezése közvetlen érzékelés, észlelés útján történjen. Kihasználjuk a gyermekek érzékenységet, az érzelmi ráhatás módszerét gyakorivá tesszük. Kiemelt szerepet kap az érzékszervek érzékenyítése, a tapintás, látás, hallás, szaglás, ízlelés képességének fejlesztése szenzitív játékokkal. Arra neveljük a gyermekeket, hogy szeressék és óvják a körülöttük lévő növény- és állatvilágot, megalapozzuk ökológiai szemléletüket az élőlények hasznosságának, a tápláléklánc értelmének megismertetésén keresztül. A kerti munkák során, a növények és állatok gondozása közben megtanulják a felelősségvállalást.

Megismertetjük, megtapasztaltatjuk a levegő, a víz fontosságát, a talaj, a föld jellegzetességeit és különbözőségeit. Megteremtjük a feltételét annak, hogy kövessék a

természet ciklikus változásait, megláttatjuk az ember és a természet kapcsolatát, egymásra utaltságát. Erősítjük és támogatjuk a bennük lévő érdeklődést, hogy ne váljanak közömbössé környezetük problémáival szemben. Megalapozzuk a „zöld szemléletet” a Föld kincseivel való takarékoság, a fenntarthatóságra való nevelés szemléletét. A természetvédelem fontosságát hangsúlyozó jeles napokat megünnepeljük. Programunkba építjük a „Zöld Óvoda” kritériumrendszerét. Óvodánk a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyez a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Megmutatjuk a gyermekeknek az ember által létrehozott értékeket, ráébresztjük az emberi munka értelmére, hasznára. Fontosnak tartjuk, hogy ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, helyi hagyományait és néphagyományait, a közösséghez tartozás élményét. Tiszteljük, szeressék, védjék a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, a múlt örökségét. Ünnepeinken a néphagyományból vett énekekkel, versekkel, játékokkal, képzőművészeti alkotásokkal érzelmileg komplex élményt nyújtunk. Megismertetjük gyermekeinket a nemzeti jelképekkel (zászló, kokárda, Himnusz), megmutatjuk számukra kerületünk nevezettségét.

Amennyiben migráns gyermek jár óvodánkba, segítjük őt saját hagyományai ápolásában, társaiban kialakítjuk a más kultúrák különbözőségei iránti elfogadást, kíváncsiságot, tiszteletet.

Területei:

- ❖ Külső természeti környezet
 - levegő, víz, talaj
 - növények, állatok
- ❖ Külső ember alkotta (épített) környezet
 - épületek, tárgykultúra, műemlékvédelem, téralkotás
 - eszközök és anyagok ökológiája, hulladékkezelés, vásárlási szokások
 - emberi kapcsolatok a városi környezetben
- ❖ Belső természeti környezet
 - táplálkozás, mozgás, megfelelő napirend
 - az egészséges életmód szokásainak alapozása
 - betegségmegelőzés
- ❖ Belső személyes környezet
 - mentálhigiéné, a lelki élet egészsége
 - önértékelés, énkép

Ünnepeink:

Hagyományápoló, nemzeti ünnep	Zöld – ünnepek	Csoport – ünnepek
Mikulás	Takarítási világnap (09.- 3. hétvége)	Névnap
Karácsony	Európai autómentes nap (09. 22.)	Születésnap
Farsang	Állatok napja (10. 04.)	Programok a szülőkkel
Március 15.	Víz világnapja (03. 22.)	Évzáró
Húsvét	Föld napja (04. 22.)	Egyéb
Anyák napja	Madarak és Fák napja (05. 10.)	
Gyereknep	Környezetvédelmi világnap (06. 05.)	

Helyi hagyományok, tradíciók:

Az óvoda kertjében:

- ❖ a kert állandó és folyamatos rendezése, megfigyelése
- ❖ palántázás, ültetés, levélgyűjtés, komposztálás
- ❖ madáretető, madárodú, madáritató készítése, elhelyezése, madárgondozás
- ❖ vadon élő kisemlősöknek létrehozott búvóhely megfigyelése, tisztántartása
- ❖ itatók kihelyezése a nálunk megforduló élőlények számára (madarak, bogarak, emlősök)
- ❖ fecskepark folyamatos fejlesztése
- ❖ növények „feltáblázása” a növények neveivel
- ❖ virágládákba való ültetés, gondozás

Az óvoda épületében:

- ❖ a csoportszobákban élősarkok gondozása
- ❖ a természetsarkok folyamatos gyarapítása, „csoportkincsek” gyűjtése
- ❖ természetes alapanyagú eszközök használata
- ❖ a belső tér, szín és formai egysége
- ❖ esztétikus szobanövényekkel való díszítés

Séták, kirándulások során:

- ❖ azonos kirándulóhely évszakonkénti változásainak megfigyelése
- ❖ a séták, kirándulások a zöld ünnepek köré épülnek
- ❖ területünk nevezetességeinek felfedezése
- ❖ a természetjárás alapismereteinek elsajátítása

- ❖ a természeti jelenségekkel való ismerkedés
- ❖ állatokkal, növényekkel való ismerkedés
- ❖ múzeumlátogatás
- ❖ a házak, épületek megfigyelése, munkahelyek látogatása

Feladatok a séták, kirándulások alkalmával:

Séták, kirándulások előkészítése:

- ❖ a megteendő távolságot és a túrázással töltött idő hosszát a gyermek edzettségéhez és erőnléti állapotához választjuk
- ❖ előzetesen bejárjuk a kiválasztott útvonalat, feltérképezzük a megfigyelésre alkalmas jellegzetességeket
- ❖ megtervezzük a játék és pihenőhelyeket, figyelünk a hely egészségügyi alkalmasságára is
- ❖ kiválasztjuk a legmegfelelőbb utazási útvonalat
- ❖ felkészülünk szakkönyvekből, a szükséges eszközöket magunkkal visszük
- ❖ minden esetben tervezünk alternatív programot rossz idő esetére
- ❖ felkészítjük a gyermekeket a sétára, kirándulásra

A gyermekek felkészítése:

- ❖ az óvónő élményszerű beszámolója az általa már ismert, tervezett séta és kirándulóhelyről
- ❖ közös beszélgetéssel megtervezzük, mit néznek meg, milyen eszközöket és játékokat visznek magukkal
- ❖ kincses doboz, zacskó előkészítése, a gyűjteni valók megtervezése
- ❖ mi kerül a hátizsákba (étel, ital, eszköz stb.)
- ❖ öltözködés megbeszélése
- ❖ viselkedés megbeszélése, emlékek felelevenítése

Az óvodapedagógus viselkedése a sétán, kiránduláson:

- ❖ az óvónő modell: mozdulatai, gesztusai sugározzák a növény- és állatvilág szeretetét, védelmét
- ❖ érdeklődő megfigyelője a természet és az ember által alkotott szépségeknek
- ❖ használja a növény- és állathatározót, az eszközöket
- ❖ játékokat kezdeményez, mely a környezet megismerését segíti elő

- ❖ tisztelettel beszél más tájak, korok emlékeiről, hagyományairól, és arról ismeretei vannak

10.1.3.1. Zoo csoport

„Ha megismered megszereted, ha megszereted, nem bántod.”

Intézményünk egy csoportjában Zoo Ovi Program működik. A „Felelős állattartás, állat-és környezetvédelem, fenntarthatóság” program a „Fogjuk a kezéd” pedagógiai programunkra épül, kiegészíti azt.

Cél: A gyerekek minél szélesebb körben ismerkedjenek meg az állat-és növényvilággal, a fenntarthatóság jegyeivel.

Kiemelt feladatunk az állat- és környezetvédelem. Fontosnak tartjuk megismertetni a gyerekeket a felelős állattartással, természetesen az adottkorosztálynak, és életkori sajátosságoknak figyelembevételével. A gyermekek már egész kiskorban megtanulhatják, hogy hogyan kell bánni az állatokkal: mi az, ami elengedhetetlen a hobbiállatok tartásához. Reményeink szerint így az egész kicsi korban elsajátítottak hatására későbbiekben állatszerető, felelősségteljes felnőttek válnak majd belőlük! Ez a magasabb szintű környezeti nevelés segíti elő, hogy a gyermekek nyitottak legyenek környezetük felé, védjék azt.

Mottóink: „gyűjts össze”, „használd újra”, „alakítsd át”, „javítsd meg”, „gyűjtsd szelektíven”.

A gyerekek tapasztalataira épülő kapcsolatteremtési lehetőségek megismertetése, a helyes magatartás kialakítása ember-ember, illetve ember-állat kapcsolataiban. Az állatokkal való együttélés feltételeinek megismertetése és a legkönnyebben tartható állatfajok megismerése. Környezetünk óvó-védő, szeretetére nevelés, amelynek szerves része – sok egyéb mellett – a hulladékok gondos elhelyezése, válogatása, a vásárlási szokások alakítása. Annak a folyamatnak a felfedezése, megfigyeltetése, tudatosítása, hogy a természet miként képes önmagát megújítani, amennyiben az ember partner ebben. Tudatosan gondolkodó természetjárók nevelése, akik hatással lehetnek a közvetlen környezetükben élő felnőttekre is, és így növelhetjük azok táborát, akik a természet felé fordulnak. Kirándulások, bemutatók segítségével az állat- és természetvédelem lehetőségeinek megismertetése. Részesítsék előnyben a természetes anyagokat a mesterségesen létrehozottakkal szemben.

10.1.3.2. Matematikai tapasztalatok

Cél: Fejlődjön a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér és síkbeli szemlélete, alakuljon ítélőképessége.

A napi élet, a tapasztalatok, az aktív tevékenységek, a játék során a gyerekek tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről, így számtalan lehetőség nyílik a matematikai ismeretek gazdagítására. A környezet megismerése során a gyermekek tapasztalatokat szereznek a tárgyak külső jegyeiről, azonosságairól, különbségeiről. Ezek alapjául szolgálnak a tervszerű, szervezett matematikai fejlesztéseknek. A cselekvések által analizálnak, szintetizálnak, összehasonlítanak, válogatnak, elvesznek és hozzátesznek. Megismerkednek a kisebb - nagyobb, több - kevesebb fogalmával. Összemérik az eszközöket, tárgyakat nagyságuk, kiterjedésük alapján, úrtartalmuk szerint. Tapasztalataik során felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík, és mennyiségi szemléletük. Számlálnak, sorozatokat készítenek a különböző termékekből, kavicsokból, a kincseikből. A nevelő folyamat akkor eredményes, ha a fejlesztés a gyermek egyéni fejlődési üteméhez igazodik. A képességek fejlesztése megnyilvánul a tapasztalatszerzésben, az emlékezésben, a megértésben, az ítélőképességben és konstruálásban. Ezek a személyiségformáló tényezők megalapozzák az iskolai matematikai tanulást.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ megláttatja a természeti és társadalmi környezet szépségeit
- ❖ a környezet értékeinek megőrzésére, természetszeretetre nevel
- ❖ megalapozza a környezetvédő magatartást, kialakítja a pozitív viselkedési formákat, magatartásmódokat (szelektív gyűjtés, növény-állatgondozás, komposztálás)
- ❖ a zöld ünnepek megszervezésével olyan élményt nyújt, mely kialakítja a gyermekekben a pozitív érzelmi viszonyt környezetükhöz
- ❖ a természet, az időjárás változásait napi szinten megfigyelteti a gyerekekkel, megláttatja az ok-okozati összefüggéseket (öltözködés és időjárás összefüggése)
- ❖ a gyermek spontán érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire, megismerési vágyára, tapasztalataira alapozva változatos élményszerzési lehetőségeket biztosít
- ❖ biztosítja a tapasztalat- és ismeretszerzés lehetőségeit, az új ismeretek nyújtását játékos cselekvésekkel, kísérletezésekkel valósítja meg
- ❖ a természeti és társadalmi témaköröket lehetőleg a szabadban, természetes környezetben figyelteti és tapasztaltatja meg a gyermekekkel

- ❖ megismerteti a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat, a tárgyi kultúrát, lerakja a hazaszeretet alapjait
- ❖ megtanítja, gyakoroltatja a biztonságos, kulturált közlekedés alapjait
- ❖ az érzékszervi megtapasztalásra, differenciálásra nagy hangsúlyt helyez, alkalmazza a szenzitív pedagógiai módszereket
- ❖ a gyermekeket bevonja a környezetalakító, munkajellegű tevékenységekbe, azok fontosságára, hasznára, eredményeinek megbecsülésére nevel
- ❖ egészségvédelemre, egészségmegőrzésre nevel, kialakítja a biztonságos életvitel szokásait
- ❖ mentálhigiénére nevelés, mentálhigiéne megóvása
- ❖ esztétikus környezetet alakít ki felhasználva a természet kincseit
- ❖ a természetsarkot a gyermekek bevonásával folyamatosan gondozza, alakítja
- ❖ közvetíti és értéknek tekinti a zöld óvoda szellemiségét
- ❖ a szülők természetvédő magatartását formálja (pl. kiránduláson kísérők, szelektív papírgyűjtésben részt vesznek)
- ❖ partneri kapcsolatot működtet a környezet-, egészség- és természetvédelem érdekében, az óvoda környezetében élőkkel: a szülőkkel, a lakossággal, a környező óvodákkal, és más gondozási-, nevelési-, valamint nevelési-oktatási intézményekkel.
- ❖ biztosítja a matematikai tapasztalatszerzés lehetőségeit

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ szívesen bekapcsolódik a növény-és állatgondozásba
- ❖ védi, óvja a természetet
- ❖ megkülönbözteti az évszakokat, ismeri jellemző jegyeit, tudja, hogyan követik egymást, felismeri és megkülönbözteti a napszakokat egymástól
- ❖ felismeri az összefüggéseket a megfigyelt természeti jelenségekben
- ❖ az időjárás és az élővilág alkalmazkodása közötti ismereteket, összefüggéseket ismeri, gyűjtőfogalmakat használ
- ❖ környezete jellemző növényeit felismeri, gondozásuk egyszerű műveleteit elvégzi
- ❖ a munkaeszközöket rendeltetésszerűen használja, és tisztán tartja
- ❖ ismer néhány háziállatot, vadállatot, madarat, rovar, azokat különböző szempontok szerint csoportosítja
- ❖ megkülönbözteti a szép, tiszta, esztétikus, a piszkos, szemetes, megrongált környezetet, ezzel kapcsolatban véleményt mond

- ❖ ismer néhány természetvédelmi fogalmat (takarékoság, vízvédlem, hulladék újrahasznosítás, fenntarthatóság)
- ❖ ismeri teljes nevét, születési idejét, lakcímét, családtagjai nevét, szülei foglalkozását
- ❖ gyakorlott a gyalogos közlekedési szabályok betartásában, ismeri a közlekedési eszközöket
- ❖ megnevezi és beazonosítja a saját testrészeit, érzékszerveit
- ❖ felismeri és megnevezi környezete színeinek sötét és világos változatait
- ❖ ismeri a környezetükben lévő néhány intézmény rendeltetését
- ❖ egyéni fejlettsége szerint tud számlálni, ismeri a sor- és tőszámneveket
- ❖ képes halmazokat összemérni, összehasonlítani, ismeri a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát, sorozatokat alkot mennyiségi tulajdonságok alapján
- ❖ a geometria körében tapasztalatokkal rendelkezik síkban és térben
- ❖ képes irányok megkülönböztetésére, a névutók alkalmazására

10.1.4. Mozgás

Cél: Fejlődjön a gyermek testi képessége, mozgáskultúrája, természetes mozgása, testi – lelki egészsége.

A mozgás, fogantatásunktól kezdve végigkíséri életünket, általa fejlődik személyiségünk, fizikumunk, testünk-lelkünk. Arra kell törekednünk, hogy az egészséges testben az egészséges lelket megőrizve a mozgás életfilozófiánkká váljon. Mindenfajta testmozgással kapcsolatos tevékenység feladata, hogy speciális eszközrendszerével javítsa, megszilárdítsa, vagy szinten tartsa a szervezet egészségi állapotát, növelje teljesítőképességét.

Az óvodáskorú gyermeknek igen nagy a mozgásigénye, a mozgásfejlődés zavartalansága érdekében ennek kielégítése döntő fontosságú. A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet növekedését, hozzájárul a légző és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Továbbá segíti a térben és időben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést, az alkalmazkodás képességét és ezen keresztül alakítja a szociális magatartásformákat, értelmi képességek fejlődését, fejlődnek a kondicionális képességek, formálódnak a pszichomotoros készségek, képességek.

A mozgás fejlődése ebben az életkorban a testnevelési játékokon keresztül valósulhat meg a leghatékonyabban. Az óvodai testnevelésben a játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk, de a feladattól függően, mint cél is megjelenik.

A kiemelt mozgásfejlesztés területei:

❖ *Szabad játék*

A gyermekeknek a spontán, természetes mozgás közben lehetőségük van eldönteni, hogy miben, mennyi ideig vesznek részt. Biztosítjuk számukra a testnevelő eszközök használatát.

❖ *Szervezett, mozgásfejlesztő foglalkozások*

❖ A *mindennapos mozgás* szervezése elsősorban a célirányos mozgásfejlesztést szolgálja játékos formában. Anyagát főként mozgásos játékok és a testnevelés foglalkozáshoz kapcsolódó egy-egy feladat adja. A mindennapos mozgást a napirendben rögzítjük.

❖ A *testnevelés-foglalkozás* szervezett formában az óvónő tervezése alapján történik heti rendszerességgel.

❖ *A szervezett foglalkozások anyaga:*

❖ természetes mozgások (járások, futások, kúszás, csúszás, mászás, gurulás, függések, ugrások, dobások)

❖ szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok (gimnasztika, szer, kézyszer, társas gyakorlatok)

❖ játékok (utánzó játékos mozgások, futó, fogó, versengések és sorversenyek)

Az óvodapedagógus feladatai:

❖ rendszeres mozgással egészséges életvitel kialakítása, az egészség megőrzése

❖ a mozgás feltételeinek biztosítása:

❖ a természetes és szervezett mozgásra inspiráló, biztonságos és tiszta környezet megteremtése a csoportszobában és az udvaron

❖ a szabad mozgás feltételeinek megteremtése, kirándulás, óvodai programok helyszínein, a szabadlevegő maximális kihasználása,

❖ a gyermekek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő eszközök biztosítása

❖ a gyermekek mozgásigényének felkeltése, mozgáskedvének megőrzése a mozgás megszerettetése

❖ a testi képességek fejlesztése (kondicionális, koordinációs, hajlékonyság)

❖ mozgáson keresztül az értelmi struktúrák, a szociális képességek, akarat tulajdonságok fejlesztése (alapvető szabályok elsajátíttatása, betartatása)

❖ harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások alakítása a fejlődésben lemaradt gyermekek felzárkóztatása egyéni tempójuk figyelembevételével

❖ a kiemelkedően jó mozgású gyermekeket a terhelés növelésével fokozott teljesítményre ösztönzi

- ❖ a nagymozgások, rugalmasság, egyensúlyérzék, mozgáskoordináció fejlesztése, finom motorikus mozgások fejlesztése
- ❖ a testrészek megismertetése, testséma ismerete, „oldalíság” alakítása
- ❖ térészlelés fejlesztése, alapvető térirányok megismertetése
- ❖ keresztcsatornák fejlesztése
- ❖ a gyermekek megfelelő terhelésének biztosítása, az aktivitási szintek változtatásával, az egyéni képességek, fejlettségek figyelembevételével
- ❖ légző- keringési és izomrendszer teljesítőképességének növelése (nyújtás, lazítás, erősítés arányos megosztásával), figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira, egyéni szükségletekre, képességekre
- ❖ tartásjavító gyakorlatokkal, utánzó mozgásokkal, megfelelő izomfejlesztéssel a helyes testtartás megérettetése, kialakítása
- ❖ talpboltozat erősítése, fejlesztése a prevenciók lehetőségei kihasználásával
- ❖ megfelelő légzéstechnika megérettetése, kialakítása, gyakoroltatása
- ❖ alaklítás, formaállandóság fejlesztése
- ❖ verbális fejlesztés a feladatok végzése közben
- ❖ a foglalkozásokon jó hangulat, egészséges versenyszellem kialakítása
- ❖ a társas kapcsolatok alakítása, az alkalmazkodó-képesség fejlesztése

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ szeret mozogni, igényli a rendszeres mozgást
- ❖ kialakult a testfogalma, kialakulóban van a személyi zóna ismerete
- ❖ képes a testrészeken megtanult irányokat a tér tárgyaira kivetíteni
- ❖ nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzéke, mozgásos teljesítőképessége differenciált, összerendezett
- ❖ járás, futás közben irány- és tempóváltásra képes
- ❖ képes különböző alakzatok felvételére és megtartására
- ❖ ismeri a vezényszavakat, a hallottak szerint cselekszik
- ❖ képes egy lábon egyensúlyozni, valamint emelt magasságban két lábon (10-30cm)
- ❖ kisebb akadályokat átugrik (magas és távolugrás)
- ❖ függeszkedés után mélyugrással képes a talajra érkezni
- ❖ tud labdát dobni, megfogni, gurítani, vezetni és célozni vele
- ❖ ismeri és használja a kézi szereket, biztonságosan mozog az ismert tornaszereken
- ❖ mozgásában, a gyakorlat végrehajtásában kitartó
- ❖ feladattudattal rendelkezik
- ❖ a másik sikerének örül, a kudarcot elviseli

- ❖ az egészséges versenyszellem kialakulóban va

10.1.5. Verselés, mesélés

Cél: A gyermekek szeressék a meséket, verseket, fejlődjön irodalmi ízlésük, legyenek képesek az irodalmi önkifejezésre.

A népi, a klasszikus és a kortárs művek irodalmi tartalma hozzájárul a gyermeki világkép kialakulásához, a nemzeti kultúra alapjainak lerakásához, az erkölcsi és esztétikai értékek közvetítéséhez. A vers és mese a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Átala a 3-6-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeit alapozzuk meg, melyek fejlesztése a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel történik. Irodalmi nevelésünkben érvényesül az érzelmi, anyanyelvi és értelmi nevelési feladatok egész sora, mely feladatokat intellektuális, morális és esztétikai hatások rendszerében, a gyermekek spontán kíváncsiságára, a gyermeki önállóságra, a külső és belső aktivitásra támaszkodva, nyugodt, szeretetteljes, családi légkörben valósítunk meg, állandó hely és tárgyi feltételek biztosításával.

A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés, a kisgyermek mentális higiéniének elmaradhatatlan eleme. A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A nyelv szépségének kifejező erejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel, a természetes beszéd és a kommunikációs kedv fenntartásával a biztonságos önkifejezést alapozzuk meg. A mesék, a versek, a bábozás, a dramatikus játék, az anyanyelvi képességek fejlesztésének leghatékonyabb eszközei. Gazdagodik szókincsük, megismerkednek régi népi kifejezésekkel, elsajátítják a megfelelő artikulációt a nyelvtanilag helyes beszédet, kezd kialakulni beszédfigyelmük. A bábozás, dramatikus játék alkalmas teremt az önálló beszéd gyakorlására, az összefüggő mondatalkotásra, a párbeszéd kialakítására, a passzív szókincs aktívvá tételére, feltárja a gyermek előtt a világ és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.

Az irodalmi anyag kiválasztásának szempontjai:

- ❖ a felhasznált mesék, versek forrásai a magyar népköltészet, klasszikusaink és mai költők, írók, valamint más népek gyermekeknek való alkotásai, amelyekből őszinteség, jókedv sugárzik

- ❖ a versanyagot népi mondókák, közmondások, kiolvasók, rigmusok, ritmikus játékok, zenei hatású vidám versek, költői képeket megjelenítő lírai versek, műalkotások alkotják
- ❖ a kisebbek meséi legyenek egyszerűek, cselekményük jól érthető, melyeken keresztül önmagáról és környezetükről egyre gyarapodó ismereteket szereznek
- ❖ a nagyobb gyermekek számára fordultatos cselekményben gazdag népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő, magyarság történelmét feldolgozó mondákat, meséket, állatmeséket, klasszikus tündérmeséket, tréfás népmeséket és műmeséket is választhatunk, melyek esztétikai és erkölcsi élményt nyújtanak

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ az életkornak megfelelő irodalmi anyag kiválasztása
- ❖ figyelemfelkeltő, élvezetes előadásmód, esztétikus eszközhasználat
- ❖ a beszédkedv felkeltése, fenntartása
- ❖ biztosítja a vers- mesehallgatás, bábozás, dramatizálás, egyszerű történetek kitalálásának, annak mozgással, beszéddel, ábrázolással való megjelenítésének feltételeit, az önkifejezés, élményfeldolgozás lehetőségeit
- ❖ mesék által az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítása, erkölcsi fejlődésének támogatása
- ❖ az irodalmi élményt a mindennapi helyzetekben spontán és tudatosan alkalmazza, komplex megoldásokra törekszik
- ❖ örömforrásként, az önkifejezés támogatásaként, vers-és mesemondási szokások bevezetése, melyekben a gyermek kreativitása megjelenhet
- ❖ megismerteti a gyermekekkel a népi hagyományokat
- ❖ témaválasztásában kiemelten kezeli a környezeti nevelést
- ❖ színház-, múzeum- és könyvtárlátogatást szervez
- ❖ művészeti, irodalmi, esztétikai értékeket közvetít
- ❖ a könyv tiszteletére, olvasóvá nevel

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ szívesen hallgat mesét, verset
- ❖ szívesen mesél, bábozik, dramatizál

- ❖ önállóan mond mesét, verset
- ❖ képes saját mese, történet kialakítására
- ❖ képes a mesét, egyszerű történeteket mozgással és beszéddel vagy ábrázolással megjeleníteni
- ❖ ismeri a könyv használatát, értékét

10.1.6. Ének-zene. énekes játék, gyermektánc

Cél: Óvodásaink a zene iránt érdeklődők, befogadására képesek legyenek, fejlődjön zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk, zenei anyanyelvük

A zenei fejlesztés Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira építve kerül be a programunkba. A zenei nevelésnek a gyermeki személyiség egészén át kell hatnia. A megfelelő zenei élmény fejleszti a gyermekek alkotókedvét, esztétikai kíváncsiságát, megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását. A gyermekek számára alkalmas ölbeli játékok, mondókák, népi gyermekdalok, énekes játékok, eltáncolt dallamok és a zenehallgatásra szánt dalok átszövik a teljes nevelési folyamatot.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek -, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét. Az éneklés, a hangulatteremtés eszköze. A közös éneklés és játék vidám hangulata ráébreszt az együttlét örömére. A játékok során várniuk kell, míg sorra kerülnek, így kialakul az egymás iránti toleranciájuk, fejlődik önfegyelmük. A gyermekek megfigyelik a környezetet, és a természet hangjait, a csendet, az egymástól eltérő hangokat, zörejeket.

A felhasznált dalanyag összeállítása:

A játékdalokat, zenehallgatásra szánt énekeket szorosan kapcsoljuk a nevelési programunkat meghatározó környezeti neveléshez, ezen belül az évszakokhoz, a népszokásokhoz, néphagyományokhoz. A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiségi nevelés esetében a gyermek nemzetiségi hovatartozását.

A fejlesztés tartalma, források:

- ❖ elsősorban a magyar néphagyomány, népszokások gyermekdalai, mondókái, énekes, mozgásos játékok
- ❖ altatók, hintáztatók, höcögtető, simogatók, lovagoltatók, tapsoltatók, jártatók, táncoltatók egy és kétszemélyes játékok,
- ❖ gyermektánc, körjátékok és azok dalai

- ❖ táncos játékok: lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, alakuló játékok, kapcsolódósjátékok, kapuzók,
- ❖ a műdalok közül azok, melyek hat hangterjedelmen belül magukon hordozzák a magyar népzenei sajátosságokat (pentaton fordulatok, gyakori kvart, belső kvintváltás, visszatérő formszerkezet)
- ❖ más népek gyermekdalaiból azok, melyek a magyar zenei sajátosságokhoz hasonlóak (hat hangon belül, félhang nélküli, pentaton fordulatú), és a szövege is művészi értékű
- ❖ Forrai Katalin: Ének az óvodában
- ❖ Zenehallgatáshoz: Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- ❖ igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások
- ❖ vokális és hangszeres zene hallgatása,
- ❖ a gyermekek életkorának és fejlettségének megfelelő komolyzenei darabok, alkalmi dalok.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a gyerekek zenei élményekhez juttatása
- ❖ a zenei anyagok életkornak, csoport fejlettségének, gyermekek egyéni képességeinek megfelelő igényes összeállítása
- ❖ fejlesztés egyénileg, vagy kisebb csoportokban a gyerekekkel, ha szükséges speciális nevelési eljárások alkalmazása
- ❖ zenei képességek fejlesztése (tiszta éneklés, zenei hallás, egyenletes lüktetés, ritmusérzék, zenei formaérzék, zenei relációk, zenei kreativitás alakítása)
- ❖ zenehallgatásra nevelés, zenei emlékezet fejlesztése
- ❖ mozgáskultúra alakítása, formálása
- ❖ más nemzet, nemzetiségek zenei kultúrájának megismertetése, hagyományörzés
- ❖ a természet kincseinek hangszerként való felhasználása (kavics, dió stb.)
- ❖ a zenei anyag megfelelő kiválasztása, mellyel fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szókincsét, nyelvi emlékezetét, beszédképességét, a helyes hangzást, a megfelelő levegővétel kialakulását

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ örömmel énekel, jókedvvel játszik énekes játékokat, élményként éli meg azokat
- ❖ a bemutatott élő zenét, népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait, komoly zenei műveket figyelmesen hallgatja, élvezettel tud zenét hallgatni
- ❖ képes egyszerű, játékos táncmozgásokat, bonyolultabb mozgásformákat végezni
- ❖ követi a különböző térformákat
- ❖ képes az egyenletes lüktetésre és a ritmusképzésre
- ❖ felismeri társai hangját és a környezet hangjait, zörejeit
- ❖ megkülönbözteti, a gyakorlatban alkalmazza a zenei relációkat (magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú)

10.1.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Cél: Változatos technikákat alkalmazni tudó, vizuális önkifejezésre képes gyermekek nevelése, fejlődjön esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, fogékonyságuk

Az ábrázolás alapvető szerepe, hogy a tárgyi világ feldolgozásában, megismerésében és újra alkotásában segítse a gyermekeket. Az óvodai vizuális nevelés magában foglalja a látásnevelést, rajzolást, festést, képalakítást, kézimunkát, mintázást, az építést, a környezetalakítást, a műalkotásokkal és a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal való találkozást. Mindezeket sokoldalú megfigyelésekre, élményekre alapozottan bontakoztatjuk ki. A gyermeki személyiségfejlesztést szolgálja összhangban és szoros kölcsönhatásban a többi nevelési területtel. A személyiségfejlesztést elsősorban a gyermekek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek útján kívánjuk megvalósítani, a gyermeki élmények és tapasztalatok rendszerére építve. Az alkotótevékenység segíti az esztétikai érzékenység és igényesség, a szép iránti nyitottság kialakulását.

A személyiségalkotás komplex folyamatában a vizuális nevelés egyik fő jellemzője, hogy fejlesztését az egyéni érettségi szinthez igazodó differenciáltsággal valósítjuk meg. Személyiségfejlesztő hatása megmutatkozik az értelmi képességek formálásában: gazdagítja az érzékelést, a látásélesség fejlődését, a valóság képekben történő reprezentálódását.

A gyermek képzelete és emlékezete alapján rajzol, fest, mintáz, így ábrázolásában próbálgatja, alakítja saját formanyelvét, önkifejezését. A forma, a méret és a tárgyak elhelyezkedésének felfogása jelentősen fejleszti a térészlelésének képességét. Az alkotóképzelet fejlődése átjárja az egész megismerő tevékenységet

A technikák megismertetése és alkalmazása:

- ❖ a technikák számtalan lehetőséget biztosítanak a manuális érzékelés, a finommotoros mozgás, a szín, - forma, - térérzékelés fejlesztésére. Az agyagozás, a firkálás, tépés, homokozás során ismerkednek meg az anyaggal, az eszközzel. Lehetőséget kapnak a sík és térbeli alkotásra, a színvilág variálására.
- ❖ a rajzolásnál a zsírkrétától a krétaig, a ceruzáig van lehetőség az eszköz megválasztására. Változtatjuk a papír méretét, színét a képi gondolkodás fejlesztése céljából.
- ❖ a festés állandó lehetőség a gyermek számára. Alkotási élmény a színek keverése, csöpögtetése, új létrehozása, a felület, majd a forma megfestése.
- ❖ ha a gyermek kedvet érez, akkor vág, ragaszt, tép és képet alkothat.
- ❖ az agyagozás és a lisztgyurma a téri észlelést segíti elő, tapasztalatokat szerez a gyermek az alakíthatóságról, fejlődik finommotorikája, kez ügyessége.
- ❖ az építés során ismerkedik az anyagok tulajdonságaival, összehasonlítja a különféle minőségű anyagokat, mely segíti tér- és formaérezékelését. A felsorolt technikák mellett helyet kap a szövés, fonás, üvegfestés, terményekből való képalkotás és bármi, mely gazdagítja a gyermekek szín- és formavilágát. A munkák készítéséhez felhasználunk természetes és újrahasznosítható anyagokat (pl. festéket, gyurmát, ragasztót készítünk természetes anyagokból, hulladékpapírból papírmasé-figurákat készítünk stb.).
- ❖ az új technikák bemutatásánál a kisebb csoportban történő foglalkoztatást tartjuk eredményesnek. A bizonytalan technikai ismeretekkel rendelkező, kevésbé ügyes gyermekek részére egyéni fejlesztéssel adunk segítséget, kiküszöbölve a kudarchelyzetet.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a gyermek sokoldalú, harmónikus személyiségfejlesztése az ábrázolótevékenységeken keresztül
- ❖ a tevékenység feltételeinek megteremtése (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz)
- ❖ biztosítja, hogy a különböző változatos technikákhoz szükséges újrahasznosítható és természetes anyagok, eszközök elérhető helyen legyenek a gyermek számára, amit ők a teljes játékidő alatt szabadon használhatnak
- ❖ kellő időtartamot biztosít a gyermek alkotó-alkító tevékenységéhez

- ❖ megtanítja a gyermekeknek a különböző technikákat, lehetőség szerint népi mesterségek technikáit is
- ❖ kialakítja a gyermeki igényt az alkotásra, kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására
- ❖ egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva segítse a képi- plasztikai kifejező képesség, komponáló -, térbeli tájékozódó – és rendező képesség alakulását, a gyermek élmény és fantáziavilág gazdagodását, annak képi kifejezését
- ❖ törekszik a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására
- ❖ minden gyermekkel elsajátíttatja az eszközök biztonságos kezelését, hangsúlyozva a kapcsolódó egészségügyi és viselkedésbeli szokásokat
- ❖ fejleszti a kommunikációs és verbális képességeket az alkotás során felmerülő tapasztalatok, élmények megfogalmazásával
- ❖ a csoportja külső megjelenéséhez a tárgyi dekorációt úgy valósítja meg, hogy az izléses, színvilágában harmonikus legyen
- ❖ megismertet a gyermekekkel néhány művészeti alkotást
- ❖ önképzéssel bővíti saját technikai repertoárját
- ❖ kiállítás-látogatást szervez (pl. Gaál Imre Galéria, Rátkay Galéria, Pesterzsébeti Múzeum)

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- ❖ önállóan alkalmazza a megismert technikákat
- ❖ megfelelően használja az eszközöket, helyes ceruzafogással rendelkezik, ceruzanyomata erőteljessé válik, tisztán tartja az eszközöket
- ❖ a képalakításban egyéni alkotó módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit, megfigyeléseit
- ❖ emberábrázolásban megjelennek a részformák, esetleg egyszerű mozgások
- ❖ plasztikai munkái változatosak, egyéniak, tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat
- ❖ megfigyelés után tud formát mintázni
- ❖ építésben, téralakításban, térrendezésben ötletes, együttműködő, figyelembe veszi az alapvető térvizonyokat

- ❖ ismeri a síkbeli irányokat
- ❖ megnevezi a színeket, azok sötét és világos árnyalatait
- ❖ véleményt tud mondani saját és társai műveiről, műalkotásokról
- ❖ koordinált kéz- és szemmozgással rendelkezik

11. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Cél: Fejlődjön a gyermek önállósága, kitartása, felelősség- és céltudata, együttműködési készsége, a munkához való pozitív viszonya

A gyermekeknek lehetőséget adunk olyan munkajellegű tevékenységek elvégzésére, melynek megvalósítását képességei lehetővé teszik. A munkafolyamatok gyakorlása során a munkavégzéssel kapcsolatos fogásokra, technikákra, ügyességre, tanítjuk őket. A munka legyen a öröm szívesen végzett, aktív tevékenység a gyermekek számára. Kialakítjuk bennük a saját és mások munkája iránti megbecsülést.

11.1. A munkajellegű tevékenységek fajtái

11.1.1. Önkiszolgáló munka

Legfontosabb, és legkiemeltebb munkafajta, melynek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy jelentősége van. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt a lehető legkorábban próbáljanak önállóan elvégezni (testápolás, öltözködés, környezetük rendben tartása). A gondozási feladatokra épülő önkiszolgáló munka alakítja a gyermekek saját szükségleteivel kapcsolatos igényességet, mely az egészséges életmód elengedhetetlen feltétele. Személyes dolgainak rendbetétele fejleszti felelősségérzetét.

11.1.2 Közösségért végzett munka

Az egymással, egymásért végzett tevékenység során a gyermekek megtanulnak önállóan dönteni feladataik egymás közötti megosztásáról, képessé válnak az együttműködésre. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

Naposi feladatok:

- ❖ középső csoporttól meghatározott szabályok szerint végzik
- ❖ a naposság időtartamában illeszkedik a folyamatos napirend kereteihez, formáihoz

Mindennapi étellel kapcsolatos feladatok:

- ❖ környezetünk rendben tartása
- ❖ játéktevékenység közbeni rend megtartása
- ❖ az elhasználódott, elszakadt, de még javítható játékok megjavítása
- ❖ teremrendezés
- ❖ szemét összegyűjtése (szelektív hulladékgyűjtés lehetőségének megteremtése)
- ❖ folyamatos növény-és állatgondozás
- ❖ *kerti munka (évszakokhoz kapcsolódóan):*
 - tavasz: csíráztatás, hajtás, rügyeztetés; talaj elkészítése; tavaszi virágok ültetése
 - nyár: udvar rendben tartása; növények gondozása, madáritatók feltöltése
 - ősz: termések, magok begyűjtése; falevelek összegyűjtése, komposztálása, a nem évelő növények felszedése, rózsabokrok téliesítése
 - tél: madáretetés, hólapátolás

11.1.3 Alkalomszerű feladatok

Az alkalomszerű feladatok a spontán és szervezeten adódó munkák, mint az ünnepi sütés, salátakészítés, gyümölcstisztítás, különböző megbízások teljesítése, segítség a kisebbeknek. A munkafolyamatban a képességeknek megfelelő részfeladatokat adjuk a gyermeknek. Megteremtjük azt a légkört, hogy kedve legyen önként bekapcsolódni a munkába. Kialakul bennük az egymáshoz való alkalmazkodás, az együttműködés, a sikerélmény, az önbizalom, az önértékelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a munkaformákat fokozatosan vezeti be az egyéni képességekhez igazodva
- ❖ biztosítja a megfelelő munkaeszközöket a gyermekek számára elérhető helyen
- ❖ lehetőséget ad a gyermekeknek az őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, szükség szerint segít
- ❖ arra törekszik, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek, és önállóan végezhesék azokat
- ❖ példának állítja a sikeres munka eredményét, büszke az elvégzett munkára és annak eredményére
- ❖ modellt nyújt a munkavégzésben
- ❖ folyamatos, konkrét, reális értékelésével segíti a gyermek önértékelését
- ❖ a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) alakítása

- közösségi kapcsolatok, kötelességteljesítés alakítása, saját és mások elismerésére nevelés

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ önkiszolgálásában önálló (tisztálkodás, öltözködés, étkezés)
- ❖ önként is vállal feladatokat
- ❖ felismeri a segítségadás lehetőségeit, támogatja, segíti a társait
- ❖ megszervezi a munkát, képes a feladatmegosztásra
- ❖ ismeri és önállóan használja az óvodában megismert munkaeszközöket, kerti szerszámokat
- ❖ ismeri az eszközök használatával járó veszélyeket, vigyáz saját és mások testi épségére
- ❖ gondozza, óvja környezetét, a környezetében lévő növényeket, állatokat
- ❖ felszabadultan, aktívan tevékenykedik, átéli a munka örömét
- ❖ megbecsüli a munka eredményét
- ❖ kialakulóban van igénye az esztétikus környezet iránt

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél: Bővüljenek a gyermekek ismeretei, fejlődjenek jártasságai, készségei, képességei úgy, hogy közben minél több tapasztalatszerzési lehetősége legyen.

Az óvodás gyermekek nem rendelkeznek a szándékos tanulni akarás vágyával, főként **spontán tanulás** útján szerzik tapasztalataikat. Ezért feladatunk a spontán helyzetek kihasználása, érdekes tevékenységek kínálása a gyermek számára.

A tanulás akkor hatékony, ha az belső késztetésből ered, a gyermek érdeklődésére támaszkodik. A gyermek motivációjának felkeltése, fenntartása akkor sikeres, ha kínálatunk élmény gazdag, a játék, játékoság dominanciája érvényesül benne. A gyermeki gondolkodás sajátossága, hogy tevékenységek és cselekvések közben funkcionálnak. Ezért fontos, hogy a gyermek aktív résztvevője legyen a tanulási folyamatnak, életszerű, természetes helyzetekben szerezzen tapasztalatokat.

A **cselekvéses tanulás** a játékba integrált, önkéntes, együttműködésre épülő, aktív cselekvés által létrejövő tanulás, mely áthatja az egész óvodai életet. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. A tapasztalás útján gyakorolhatja meglévő ismereteit és új ismeretekhez is juthat. Az a jó, ha hagyjuk őket gondolkodni, biztosítjuk, hogy mindenki eredményesen el tudja végezni a feladatokat, ezzel kialakítjuk a gyermek tanulási kedvét, motivációját.

A **felfedezés** valamilyen gyakorlati probléma megfogalmazására, a feladat megoldására készített. A gyermekek figyelmét ráirányítjuk a dolgok okára, céljára, kérdések feltevésére ösztönözzük őt. A meglévő gyermeki kíváncsiságot felhasználva keressük a válaszokat a „miért” - ekre, keressük a „hogyan” módjait. A gyermekek válaszait, megoldási módjait örömmel fogadjuk, közösen megvizsgáljuk, kipróbáljuk megvalósíthatóságát.

A fejlesztés tartalma

- ❖ játék
- ❖ a külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatszerzés
- ❖ verselés, mesélés
- ❖ ének-zene, énekes játék, gyermektánc
- ❖ rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- ❖ mozgás
- ❖ munka jellegű tevékenységek

A játékos tanulás formái:

- ❖ az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás
- ❖ spontán játékos tapasztalatszerzés,
- ❖ játékos cselekvéses tanulás,
- ❖ a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- ❖ az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- ❖ gyakorlati problémamegoldás

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a tanulást támogató környezet megteremtése
- ❖ pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkör megteremtése. amelyben a hibázás, javítás természetes
- ❖ tanulásszervezéskor a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotának a figyelembevétele
- ❖ az integráció megvalósítása a különböző tevékenységek összekapcsolásában (játék, gondozás, munka, különböző tevékenységformák)

- ❖ a tanulási tartalmakat komplex módon dolgozza fel
- ❖ lehetőség biztosítása a tanultak gyakorlati alkalmazására
- ❖ az egyéni adottságokhoz, képességekhez igazítja a gyermek fejlesztését
- ❖ az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést alkalmazza
- ❖ a pszichomotoros készségek gyakorlását elősegíti
- ❖ megismerteti a tanulás elemi szintű technikáit
- ❖ a módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza,
- ❖ módszertani kultúráját folyamatosan gazdagítja
- ❖ az önálló tapasztalatszerzés és megismerés igényének a felkeltése, fenntartása, ennek érdekében az IKT eszközök indokolt használata
- ❖ infokommunikációs eszközök megalapozott használata
- ❖ az ingerszegény környezetből érkező gyermekek differenciált fejlesztése
- ❖ tanulási, beilleszkedési és magatartászavarral küzdő gyermekek számára megfelelő szakmai segítségnyújtás,
- ❖ a tehetséges gyermekek számára további fejlődési lehetőség biztosítása

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ képes önmaga fegyelmezésére
- ❖ tudja hibáit korrigálni
- ❖ kialakul benne a tudásvágy, a felismerés, a szándékos figyelem, a feladattudat, szabálytudat képessége
- ❖ hosszabb ideig tudja figyelmét összpontosítani
- ❖ a cselekvő, szemléletes és képi gondolkodás mellett az elvont fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- ❖ bátran kérdez, ő maga is keresi a válaszokat

Az iskolai élet megkezdésének feltételei:

- ❖ a **szociális érettség** magába foglalja az úgynevezett szociabilitást, a közösséghez való alkalmazkodás képességét, a teljesítményen keresztül történő én érvényesítést, az önállóságot. Feladattudatot feltételez, feladattartást, a megfelelni akarás jelzését, az önálló helyzetmegoldásra való képességet.
- ❖ **vizuális észlelés** az alak, forma, a szín pontos felfogását jelenti, az egész, vagy Gestalt látást, a formák és színek megtalálását az alak és a háttér észtelését, a látott képek téri

elrendezését, sorba rakását.

- ❖ a **hallott információk** pontos észlelése: az adott hangok kiemelése, majd a helyes egymásutánosság felismerése és az egyes hangcsoportok egységbe foglalása.
- ❖ az **összerendezett, koordinált mozgás** a szem-kéz, valamint az egyes testrészek célszerű, együttes mozgása, mozgatni tudása.
- ❖ a **keresztcsatornák** együttműködése a látott és hallott információk összekapcsolásának képessége és azok motoros visszaadása.
- ❖ rövid idejű **vizuális és verbális memória**.
- ❖ **szándékos figyelem** (hozzávetőlegesen 30 perc).

12. INTEGRÁLÁS

Cél: A gyermekek személyiségfejlesztése felzárkóztatással, tehetséggondozással, multikulturális neveléssel, az esélyegyenlőség biztosítása.

12.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek

Cél: A gyermek életkori sajátosságainak megfelelő nevelés, fejlesztés igazodva a sérülés területéhez, mértékéhez, a gyermek fejlődési üteméhez.

A gyermek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a szakértői bizottság véleménye.

Az SNI gyermekek ellátásához szükséges:

- ❖ a szakértői bizottság véleménye
- ❖ a bizottság által meghatározott tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- ❖ fejlesztési napló vezetése
- ❖ a gyermek alkotásából egy munka a személyi anyagban

A sajátos nevelésű igényű gyermekek fejlesztése integráltan történik. A csoportok összetételénél figyelembe kell venni a fogyatékoság mértékét, az arányos elosztást. A fejlesztési célok elérését a környezet megfelelő kialakításával, a tárgyi feltételek megteremtésével segítjük. Harmonikus fejlődése érdekében kialakítjuk az elfogadó, az eredményeket értékelő légkört. A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő pedagógusok és a nevelőmunkát segítők ismerjék a sérült gyermekek lényeges, jellemző tüneteit, megnyilvánulásait, és ahhoz igazodó módszerekkel, a segítő szakemberekkel közösen fejlesszék alkalmazkodóképességét, akaraterejét, önállóságát, érzelmi életét, együttműködő-

képességét. Olyan viselkedésmintát közvetítsenek, amely az egészséges gyermekben egymás segítségét, elfogadását tanúsító viselkedést eredményez. Úgy kell tekintenünk őt, mint a csoport egy tagját, alkalmazzuk az egészséges gyermek mintakövetésének módszerét. Foglalkozunk az érintett gyermek érzelmi életével abból a szempontból, hogy ő is fogadja el azt a helyzetet, hogy ő a közösség egyik tagja, és ne éljen vissza a helyzetével.

SNI gyermekek sérülés-specifikus fejlesztésének elvei, feladataink:

Nagyothalló gyermek

Az enyhén hallássérült (nagyothalló) gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. Ezért a beszédkommunikációban az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül, korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozhat.

Feladat:

- ❖ a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése
- ❖ arra kell törekedni, hogy a gyermek hangmegnyilvánulással, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait
- ❖ hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése
- ❖ beszédértés, szókincs, szájról olvasási készség, érthető kiejtés fejlesztése
- ❖ a gyermek kommunikációs próbálkozásainak megértése
- ❖ a kognitív funkciók, az érzelmi élet fejlesztése
- ❖ önkiszolgálási szokások elsajátíttatása

Enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek:

Egy adott kóros állapot, melynek megnyilvánulási formája a fejlődéstől eltérő, ami véglegesen nem szüntethető meg, de a gyógypedagógiai módszerek segítségével enyhíteni lehet. Azt a gyermeket nevezzük értelmi fogyatékosnak, akinek intelligenciája kifejezetten alacsonyabb az átlagos, normális gyermekénél. Az értelmi fogyatékoság alapvető oka, a központi idegrendszer sérülése.

Enyhe értelmi fogyatékoság:

Tanulásban akadályozott. (IQ 70-50) A fejlődés zavara a magasabb fejlettségi szinteken, magasabb pszichés funkciókban jelenik meg. Az értelmi fejlődés zavara azokban a funkciókban, helyzetekben mutatkozik meg, ahol egy csoportban ugyanazon

követelményeknek kell megfelelni. Eltérés mutatkozhat a beszédfejlődés területén.

Középfokú értelmi fogyatékoság:

Értelmében akadályozott. (IQ 50-25 Az értelmileg akadályozottságnak már külső jelei is vannak.

Ezeknél a gyerekeknél a fejlődési zavar szinte minden fejlődési területet érint: a mozgásukat, a beszédüket, a játékukat, a szokáscelekvéseiket.

Feladat:

- ❖ alapmozgások kialakítása, fejlesztése
- ❖ minimális kontaktus, kooperációs képesség fejlesztése
- ❖ verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztése
- ❖ beszédindítás, beszédértés fejlesztése, aktív szókincs bővítése
- ❖ alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- ❖ a játékeszközök használatának elsajátíttatása
- ❖ kognitív funkciók fejlesztése, melyben fontos a rendszeresség, az utánzás, a gesztusokkal kísért egyszerű utasítások adása, a sok ismétlés

Beszéd fogyatékos gyermek

Szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája, illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

Feladat:

- ❖ anyanyelvi nevelés központba állítása
- ❖ beszédértés, kommunikációs készség fejlesztése, szókincs bővítése
- ❖ mondókák, rövid énekek, versek ismétlése, gyakorlása
- ❖ mozgás, vizuomotoros koordináció fejlesztése

Autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek

Lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg: a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási

képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedés, a szervezés és kivitelezés képességének minőségi sérülése, egyenetlen képességprofil.

Feladat:

- ❖ egyéni motiváció felébresztése
- ❖ viselkedéselemek kialakítása, fejlesztése
- ❖ gondolkodási, kommunikációs készségek fejlesztése

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ a nevelőmunkát segítőkkel, a szakemberekkel, a szülőkkel és a gyermekkel olyan kapcsolat kiépítése, mely az egymás iránti bizalomra, megértésre, a közös munkára épül
- ❖ a segítséget nem erőszakolja rá a családra, de ha kéri, azonnal segít
- ❖ biztosítja a diszkrimináció-mentességet, a speciális feltételek megteremtésével lehetőséget ad az esélyeket javító gyakorlatok alkalmazására
- ❖ a szakemberek által kidolgozott fejlesztési tervet megismeri, hospitál
- ❖ szervezett továbbképzésen vesz részt, önképzése folyamatos (az SNI-s gyermek speciális vonásait megismeri)
- ❖ az alapprogramban meghatározott célkitűzések megvalósítására törekszik
- ❖ segíti a gyermek szüleinek beilleszkedését a szülői közösségbe
- ❖ a fejlődést segítő módszereket alkalmazza,

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ kialakul a kölcsönös bizalom, az egymás elfogadása természetessé válik, nő toleranciakészsége
- ❖ képes kapcsolat kialakítására, illetve elfogadja a kezdeményezést
- ❖ beilleszkedik az óvodai közösségbe, szeret óvodába járni
- ❖ képes kommunikálni a gyermek- és felnőtt-közösséggel
- ❖ beintegrálható a képességének megfelelő iskolába

12..2 Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Cél: Szociális hátrányok enyhítése, a családok támogatása.

A társadalmi változások, szociális körülmények szükségessé teszik, hogy integrációs gyakorlatunkban kiemelten helyet kapjanak a hátrányos helyzetű, és/vagy a kisebbséghez

(kiemelten roma) tartozó gyermekek. Válgunk nyitottá az esetlegesen megjelenő migráns családokba tartozó gyermekek nevelésére is.

Feladatok:

Szervezési feladatok:

- ❖ az óvodai beíratás támogatása
Minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása (minél hamarabb kerüljenek intézményi nevelésbe – kapcsolattartás a gyermekorvosi, védőnői hálózattal; „Nyitott kapu” óvodaprogram szervezése)
- ❖ integrációt elősegítő csoportalakítás
- ❖ igazolatlan hiányzások csökkentése (óvodai tartózkodás vonzóvá tétele, család és az óvoda kapcsolatának erősítése)
- ❖ a szülők munkába állását lehetővé tevő nyitvatartás kialakítása (igények felmérése, nyilatkozatok kitöltése)

Nevelőtestület együttműködése:

Valamennyi tagóvodában együttműködnek a csoportban dolgozó óvodapedagógusok a gyermekvédelmi felelőssel. Minden tagóvoda gyermekvédelmi felelőse szoros szakmai együttműködésben tevékenykedik, a hátrányok kompenzálásának érdekében.

Pedagógiai munka kiemelt területei:

- ❖ a gyermekek személyiségfejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó munkáját a hatékony képességfejlesztés kritériumok alapján a csoportban végzi az óvodapedagógus a szakmai együttműködést elősegítő intézmények munkatársai segítségével.
- ❖ az egyes gyermek aktuális fejlettségéhez igazodóan egyénre szabott fejlesztést a sajátos felépítésű csoportnaplóban, a személyi anyagban rögzíti.
- ❖ komplex állapotfelmérés (anamnézis kitöltése, környezettanulmány, óvodánkban alkalmazott mérés, értékelési rendszer szerint, valamint szakemberek által végzett szűrések)
- ❖ kommunikációs nevelés (kiemelt anyanyelvi nevelés, multikulturális tartalom)
- ❖ érzelmi nevelés és szocializáció (Személyes percek, Játssz Velem, Játssz velünk)
- ❖ egészséges életmódra nevelés (egészséges életmód szokásai)
- ❖ társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése (mások és önmagunk elfogadása)

- ❖ korszerű pedagógiai módszerek megismerése, alkalmazása (tevékenységben megnyilvánuló tanulás előtérbe helyezését segítő módszerek megismerése, alkalmazása – szabadjáték, kompetenciák fejlesztése)

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka (gyermekvédelmi munkatervben rögzítve):

- ❖ egészségügyi szűrővizsgálatok
- ❖ gyermekorvosi, védőnői tanácsadás
- ❖ gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, szervezése
- ❖ szociális ellátó rendszerrel való aktív együttműködés

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel:

- ❖ Pesterzsébet Önkormányzatának Humán Szolgáltatások Intézménye
- ❖ védőnői hálózat
- ❖ szakmai szolgáltatók
- ❖ Pesterzsébeti Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve civil szervezetek

Óvoda-iskola átmenet támogatása:

- ❖ iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka
- ❖ iskolaválasztás támogatása
- ❖ az érintett iskolákkal közös óvoda-iskola átmenetet segítő program szervezése
- ❖ a gyermekek fejlődésének után követése

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:

- ❖ szülőkkel való személyes kapcsolat kialakítása
- ❖ a gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- ❖ rendszeres tájékoztatás a gyermek fejlődéséről
- ❖ egyéni beszélgetések
- ❖ szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése
- ❖ partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ fokozott pedagógiai tudatosságot alkalmaz
- ❖ mérhető fejlődési eredményeket ér el
- ❖ gyermekközpontú, családorientált szemlélete van
- ❖ a családi szokásokat elfogadja
- ❖ a családi neveléssel kapcsolatos elvárásainál figyelembe veszi a család szociális, intellektuális különbözőségét
- ❖ segíti a szülőt az óvodai élet szokásainak megismerésében, elfogadásában
- ❖ a gyermek érdekében következetesen ellenőrzi a gyermek gondozását, ellátását, ha hiányosságokat tapasztal

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- ❖ rendszeresen jár óvodába
- ❖ az óvoda szokás-normarendjét elfogadja, elsajátítja
- ❖ a tehetséges gyermek a megfelelő iskolatípusban kezdi meg tanulmányait
- ❖ képes a közösségben való együttélésre, alkalmazkodásra, megtartva a családi tradíciókat
- ❖ elfogadja származását, hagyományait bemutatja a csoportjának

13.GYERMEKVÉDELEM

A gyermekvédelmi munka az óvoda minden dolgozójának folyamatos feladata a gyermekvédelmi jogok megvédése, a gyermeki élet nyugalmának biztosítása érdekében. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását a gyermekvédelmi felelősök látják el, a gyermekvédelmi törvényben meghatározottak alapján.

13.1. Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai:

- ❖ a gyermekek szociális háttérének megismerése, szükség szerint környezettanulmány végzése, családgondozó, védőnő, segítségének igénybevétele.
- ❖ segíti a gyermekvédelmi felelős munkáját azzal, hogy felméri a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket, szorgalmazza a gyermekek óvodába járását.
- ❖ nevelési év kezdetekor kötelezően felméri, hogy mely család fogadja otthonában az óvodapedagógust (családlátogatás), illetve írásos feljegyzés annak elutasításáról, felméri, vannak-e csoportjában olyan családok, akik segítséget igényelnek
- ❖ biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tesz.

- ❖ a beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket jelzi, és a fejlesztőpedagógussal megbeszélést folytat
- ❖ fejlesztési tervet készít az SNI-s, HHH-s, BTM-s gyermekek felzárkóztatására, melynek alapja az óvodai nevelés, az óvodai élet időszakában elvárt fejlettségi szint
- ❖ differenciáltan, az egyéni képességekhez igazodva fejleszt, melynek alapja a gyermek ismerete, fejlődési ütemének megfigyelése, maximális együttműködés a szülőkkel (partneri kapcsolat hiányában a szakszolgálatokra támaszkodik)
- ❖ megtervezi, megszervezi, biztosítja az óvodán belüli és kívüli prevenció programokat, melyek a pozitív élményen keresztül mintát adnak a gyerekeknek és családoknak (bábszínház, kirándulások, állatkerti látogatás, erdei óvoda, részvétel a hagyományos ünnepeken stb.
- ❖ javaslatával elősegíti a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatáshoz való hozzájárulást.
- ❖ a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket és okokat felismeri, és szükség esetén szakember segítségét kér.
- ❖ a feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja (a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít)
- ❖ a szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- ❖ közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.
- ❖ a gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos teendőket elvégzi:
 - egészségügyi szűrővizsgálatok
 - védőnői tanácsadás
 - gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, szervezése.
- ❖ a tanköteles korú gyermekek hiányzásait figyelemmel kíséri, igazolatlan hiányzás növekedése esetén jelzi azt a gyermekvédelmi felelősnek, és az óvodavezetőnek
- ❖ nagy figyelmet fordít a prevenció munkára

13.2.A gyermekvédelmi felelősök feladatai:

- ❖ a gyermekvédelmi feladatok koordinálása a gyermekvédelmi törvényben meghatározottak alapján.
- ❖ gyermekvédelmi munkaterv készítése, megjelölve a konkrét tevékenységeket a felelőssel együtt.
- ❖ koordinációs tevékenységével segíti az óvoda pedagógusainak gyermekvédelmi munkáját.

- ❖ rendszeres kapcsolatot tart a kerületi gyermekjóléti szolgálattal, szakszolgálatokkal, gyámhivatallal, egészségügyi intézményekkel.
- ❖ folyamatosan tájékoztatja az óvónőket a törvényi előírásokról és módosításokról
- ❖ szükség szerint családlátogatást végez a csoportos óvónőkkel
- ❖ veszélyeztetettség esetén kezdeményezi a Gyermekjóléti Szolgálat, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más intézményekkel, hatóságokkal való kapcsolat felvételét.
- ❖ a központi faliújságon a szülőket folyamatosan tájékoztatja a segítő intézmények elérhetőségéről, az őket érintő témákról.
- ❖ a fogadó órák alkalmával igény szerint a szülők rendelkezésére áll.
- ❖ ismerteti a szülőkkel azokat a támogatási lehetőségeket (önkormányzati, ill. civil kezdeményezéseket) amelyek segítik a rászoruló családokat a gyermekek eltartásában és nevelésében
- ❖ kapcsolatot tart a hátrányos helyzetű és megoldást váró gyermekek szüleivel.
- ❖ abban a szociális rétegben is hozzájárul a nevelődési esélyek javításához, amelyben a gyermek fejlődését a családi, a személyi és egyéb körülmények gátolják.
- ❖ nyilvántartja a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekeket, feljegyzi az intézkedéseket, eredményeket.
- ❖ ellenőrzi a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők dokumentációját, a nyilvántartásba vétel, ill. megszüntetés okait.
- ❖ a tanköteles korú gyermekek hiányzását figyelemmel kíséri.
- ❖ az óvónők által vezetett feljegyzéseket ellenőrzi, naprakész információkkal szükség esetén kiegészíti.
- ❖ a munkájába beépíti a kerületi esélyegyenlőségi program elemeit, különös figyelemmel a nemzeti, etnikai, migrációs kisebbségekre.
- ❖ figyelemmel kíséri a csoportokban lévő különbözőséggel élő gyermekek megoszlását a csoportlétszám függvényében.
- ❖ folyamatos kapcsolatot tart a családgondozóval és a védőnővel, szükség szerint igénybe veszi, kéri a segítséget.
- ❖ részt vesz esetmegbeszéléseken, kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi munka intézményszintű ellenőrzésében, értékelésében.
- ❖ a tanköteles korú gyermekek hiányzását figyelemmel kíséri
- ❖ beszámolót készít a nevelési év végén

14. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

14.1 Az óvoda és a család kapcsolata

Cél: A családdal való kapcsolattartás, a folyamatos együttműködés keresésének lehetősége, szülői igények megismerése, mérlegelése, kielégítése. Az együttnevelés, a közös gondolkodás kialakítása, közös tevékenységek szervezése a gyermekek fejlődése érdekében.

A gyermekek nevelésében a család szerepe az elsődleges. Az óvodában erre építünk és kiegészítve szolgáljuk a gyermekek harmonikus fejlődését. A családok rendszerszemléletű megközelítése értelmében az óvodai nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a gyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Fontos, hogy megismerjük a családok hagyományait, szokásait, nevelési elveit, értékrendjét. Ennek megfelelően tudjuk a célkitűzéseinket együtt megvalósítani a gyermekek nevelése, gondozása, fejlesztése érdekében.

Fontos szerepe van a szülői közösségnek, mely összefogja egy-egy csoport életét, kapcsolatot tart az óvoda vezetésével. Ötleteivel, véleményével segíti az óvoda működését, feltételeinek javítását.

A kapcsolattartás formái, módjai:

- ❖ A szülő tájékoztatást ad a gyermek óvodáskor előtti fejlődéséről: anamnézislap kitöltése, (különösen HHH), beszélgetés (különösen SNI)
- ❖ Családlátogatás: ismerkedés a családi körülményekkel, szociális helyzettel (HHH-s gyerekeknél igény szerint)
- ❖ Beszoktatás: a szülők segítik a gyermek óvodába való beilleszkedését, ismerkednek az óvoda szokásaival
- ❖ Nyitott óvoda: a szülő részére biztosítjuk alkalmanként a lehetőséget a csoportlátogatásra a rendezvényeken, sétákon, kirándulásokon való részvételre, ahol ismerkedhet a mindennapi élettel
- ❖ Fórum: közös szülői értekezlet a szülőket érdeklő, illetve a pedagógusok által javasolt témákban
- ❖ Szülői értekezlet: beszámolás a csoportról, a további tervekről, véleménycsere, programegyeztetés (a csoportba kerülő SNI-s gyermekekről tájékoztatás, szülők közös beszélgetése)

- ❖ Fogadóóra, egyéni beszélgetés: az óvónő vagy a szülők által kezdeményezett, a gyermekről szóló tájékoztató beszélgetés (egyéni fejlődés, fejlesztés üteme, esetleges problémák megbeszélése, HHH-s gyermekeknél a segítség lehetőségei)
- ❖ Gyermek fejlődéséről vezetett feljegyzések, fejlesztési tervek megtekintése: szülők igénye szerint
- ❖ A csoportokban a szülői közösség igénye szerint szerveződő programok

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ kezdeményezi a partneri kapcsolat kiépítését, azt fenntartja
- ❖ segít a nevelési kérdések megoldásában tanácsaival, szakirodalom, szakemberek ajánlásával
- ❖ az óvodai életről, a gyermek egyéni fejlődéséről, iskolaérettségéről tájékoztatja a szülőket

14.2 Az óvoda és az iskola kapcsolata

Cél: Egymás nevelési elveinek megismerése a gyermek optimális fejlődésének érdekében. Együttműködés a gyermekek és családok érdekében, a fejlesztés összhangjára törekvés. az iskolába lépő gyermekek beilleszkedését megkönnyítő együttműködés kialakítása.

A kapcsolattartás formái:

- ❖ szakmai tapasztalatcsere
- ❖ szülői értekezlet
- ❖ részvétel egymás rendezvényein való
- ❖ gyermekek látogatása az iskolában
- ❖ iskolások látogatása az óvodában
- ❖ nyílt napon részvétel

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ készséges a kapcsolat kialakításában
- ❖ ismerkedik az iskola nevelési-oktatási koncepciójával
- ❖ párbeszédet alakít ki az óvodából iskolába történő átmenet érdekében
- ❖ biztosítja az iskolalátogatás feltételeit
- ❖ a szülőkhöz eljuttatja az iskolai tájékoztatókat
- ❖ tájékozódik az iskolába távozott gyermekek fejlődéséről

14.3 Az óvoda és egyéb intézmények kapcsolata

Cél: Minőségi, hatékony kapcsolattartás, mely a gyermekek érdekeit szolgálja.

Bölcsőde:

Az óvoda társadalmi környezetének első partnere a bölcsőde, hiszen a gyermekek nagy része bölcsődéből érkezik óvodába. Az óvoda vezetője tartja a kapcsolatot azon bölcsődék vezetőjével, melyek az óvoda környezetében találhatóak, és ahonnan leginkább érkeznek a gyermekek. Tájékozódunk az óvodás korú gyermekekről, amennyiben a létszám engedi folyamatosan biztosítjuk számukra a férőhelyet.

Gyermekjóléti szolgálat:

A kapcsolat tartalma, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése, esélyegyenlőség biztosítása, prevenció. A kapcsolat formája, lehetséges módja, a kijelölt kapcsolattartón keresztül, esetmegbeszélésen, előadásokon, rendezvényeken való részvétel segítség kérése a központtól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, A családgondozók segítenek a rászoruló családoknak, gyermekeknek. Az Átmeneti Otthon szolgáltatásait az intézmény szükség esetén igénybe veszi.

Gyermekorvos, védőnő:

A kapcsolat formája - egészségügyi szűrés, valamint egészségügyi vizsgálat, konzultáció, dokumentumelemzés, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi szakellátó intézmény szakmai iránymutatása alapján a jogszabályban foglalt speciális feladatellátás biztosítása.

Szakmai szolgáltatók:

Az óvodavezető kapcsolatot tart a helyi Pedagógiai Oktatási Központ (POK) szaktanácsadóival, a pedagógiai szakmai szolgáltatás igénybevétele érdekében. A pedagógiai szakmai szolgáltató szerv által közölt határidőben elektronikus rendszeren javaslatot tesz az általa igényelt, az intézményt érintő feladatokat figyelembe véve az éves szakmai szolgáltatási igényre. Az óvoda közvetlen kapcsolatot tart fenn a szakmai szolgáltatókkal, különösen a HHH, nemzetiségi, migráns, illetve SNI és BTM célközösségbe tartozó gyermekeink integrált fejlesztésének elősegítését biztosítva.

Szakszolgálattal:

A Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XX. kerületi Tagintézménye együttműködik az óvoda vezetőjével, óvodapedagógusaival a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek – a különleges gondozást igénylő gyermek - fejlődésének elősegítése érdekében. Elvégzi a vizsgálatokat (BTM, iskolaérettség stb.), melyet a szülő beleegyezésével intézményünk kezdeményez, és biztosítja a gyermek egyéni fejlesztését a szülő kérésére.

Amennyiben óvodánkban SNI-s gyermek van, úgy a sérülés fajtájának megfelelő **utazó gyógypedagógus** segíti az óvónők munkáját. Közösén állítják össze az egyéni fejlesztési tervet, folyamatosan konzultálnak a gyermek fejlődéséről. A gyógypedagógus a csoportban használható fejlesztő módszereket tanít a pedagógusoknak. Az óvónők a gyermek speciális fejlesztő foglalkozásán hospitálást végeznek.

Logopédus:

Feladata a beszédfejlesztés azoknál a gyermekeknél, akiknek a tiszta hangejtés, a beszédértés nehézséget okoz. Rendszeresen gondozza őket, de szükség van felzárkóztató munkára, prevenciós tevékenységre is.

Szakértői és rehabilitációs bizottságok:

A tanulási képességet, sérülés fajtáját és állapotát vizsgálják intézményünk kérésére, a szülő beleegyezésével (SNI), valamint kijelölik a fejlesztés irányát és idejét.

Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság:

A megkésett beszédfejlődést vizsgálja intézményünk kérésére, a szülő beleegyezésével.

Közművelődési intézmények:

Színvonalas gyermek műsorok, előadások szervezése, lebonyolítása. A kapcsolat formája az intézményen belül, és intézményen kívüli kulturális programok látogatása a gyermekekkel, illetve ajánlása a szülők felé. Folyamatos tájékoztatás a rendezvényekről, kiállításokról, ünnepségekről, ahova meghívást kap az intézmény is. Az óvodások a könyvtár olvasói, tagjai, folyamatos könyvkölcsönzésre van lehetőség.

Intézmény fenntartójával:

Az óvoda vezetése elsősorban az intézményvezetőn keresztül a fenntartóval hatékonyan, eredményesen az intézmény céljainak elérése érdekében szorosan együttműködik az intézmény optimális működtetése, a fenntartói elvárásoknak való megfelelés, illetve az

intézmény érdekeinek képviselője érdekében. Az intézmény pénzügyeit hatékonyan menedzseli, valamint megfelelő munkaerő gazdálkodást folytat. A fenntartóval együttműködve törekszünk a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei között oktatási tér kialakítására, ennek érdekében óvodánk a külföldi magyar óvodákkal a kapcsolatépítést, és lehetőségeink szerint szakmai kapcsolat fenntartását szorgalmazza.

Egyéb kapcsolatok:

Az óvoda a szülők kérésére egyéb szolgáltatásokat is szervez (hitoktatás, korcsolya, úszás, foci, játékos ismerkedés idegen nyelvekkel stb.)

Az óvodapedagógus feladatai:

- ❖ készséges a kapcsolat kialakításában
- ❖ a logopédussal, fejlesztő pedagógussal, utazó gyógypedagógussal folyamatosan konzultál, együttműködik
- ❖ szükség esetén pedagógiai véleményt ír a gyermekről a megfelelő intézménynek
- ❖ a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a szükséges intézménnyel felveszi a kapcsolatot
- ❖ a közművelődési intézmények rendezvényeire látogatásokat szervez

15. A PROGRAM TERVEZETT KÖLTSÉGGYAKORLATÁI

Személyi feltételek tervezése

- ❖ minden óvónő felsőfokú végzettséggel rendelkezzen
- ❖ a környezeti nevelés területén történő folyamatos ön- és továbbképzés (továbbképzési terv)
- ❖ speciális nevelést segítő továbbképzés
- ❖ pedagógiai asszisztensek alkalmazása az intézmény óvodai csoportok számának függvényében
- ❖ dajkai létszám lehetőség szerinti fejlesztése

Tárgyi feltételek tervezése

- ❖ az eszköznormának megfelelő alapeszköz-ellátottság folyamatos biztosítása, elhasználódás figyelembevétele
- ❖ a programhoz kapcsolódó élményszerzés lehetőségének biztosítása

Az óvoda koncepciójának megvalósításában továbbra is meghatározó az alapítványok működése, a pályázatokon való részvétel, szponzorok felkutatása, és a szülők erkölcsi és anyagi támogatása.

16. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

Az pedagógiai program érvényességi ideje:

2018-ben módosított pedagógiai program 2018. november 01-től bevezetésre került és a 2023. ban módosított pedagógiai program 2023. február 01-től bevezetésre került visszavonásig érvényes. A „Fogjuk a kezéd” pedagógiai programelfogadás, egyeztetés, felülvizsgálat, jóváhagyás.

A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el, az Óvodavezető jóváhagyásával válik érvényessé. (jegyzőkönyv, határozat). A program jóváhagyása előtt amennyiben van a többletfeladat költségeinek jóváhagyása érdekében a fenntartói hozzájárulás szüksége.

Az elfogadott, jóváhagyott pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni. Mindkét tagóvoda faliújságján. az óvodai honlapon: www.nyitnikek-pesterzsebet.hu

A Pedagógiai Programról az óvodavezető által megbízott személy (óvodavezető helyettes, tagóvoda vezető) a fogadó órájukon tájékoztatja az érdeklődőket.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata

Az pedagógiai program módosításának kötelező indokai:

- ❖ a törvényi előírások módosulása, változása, az ebből adódó feladatok kidolgozása és beépítése

Az pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- ❖ szervezeti átalakítás
- ❖ személyi és tárgyi feltételek megváltozása
- ❖ a szakmai koncepció módosítása
- ❖ nevelőtestületi javaslatok

Rendkívüli felülvizsgálatot, módosítást kezdeményezhet a nevelőtestület kisebb csoportja (legalább 3 fő). a konkrét javaslat írásbeli előterjesztésével az intézmény vezetője felé, majd részletes szóbeli előterjesztést téve a nevelőtestületi értekezleten.

Döntés előkészítő és érdekegyeztető fórumok közül a következők javaslatára össze kell hívni a módosítással foglalkozó nevelőtestületet:

- ❖ nevelőtestület
- ❖ közalkalmazotti tanács
- ❖ fenntartó
- ❖ szakmai munkaközösség

A program átdolgozásában részt vett a nevelőtestület, véleményt nyilvánít a szülők közössége, a nevelést segítők képviselője, a közalkalmazotti tanács.

A módosítás hatályba lépési ideje: 2023.09.01.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai programot jóváhagyta Várhalmi Andrásné óvodavezető A jóváhagyás dátuma	2023.08.30.
A nevelőtestület nevében Borók Gabriella Óvodavezető helyettes A jóváhagyás dátuma	Borók Gabriella 2023.08.26.
A fenntartóhoz való beküldés ideje	2023.08.30.
A Szülői Szervezet képviselőjében véleményezte Sándor Petra A véleményezés dátuma	2023.08.27.
Hatályba lépésének a dátuma	2023.09.01.
Hatályossága	2023.09.01-től a visszavonásig
A felülvizsgálat időpontja	2028.
Nyilvánosságra hozásának módja	Írásban-óvodavezetői iroda folyosóján kifüggesztve Szóban-az óvoda vezetésétől, fogadó órán, vagy előre egyeztetett időpontban Az óvoda weboldalán: www.nyitnikek-pesterzsebet.hu

